

A Jogtudományi Közlöny szerkesztősége által kiadott

DÖNTVÉNYTÁRAK

új kötetel:

Büntetőjogi Döntvénytár
Szerkeszti Lengyel Aurél dr.
IX. kötet. Ára 6 kor.

Hiteljogi Döntvénytár
Szerkeszti Gallia Béla dr.
IX. kötet. Ára 6 kor.

Közigazgatási Döntvénytár
Szerkeszti Marschalkó János dr.
IX. kötet. Ára 6 kor.

Magánjogi Döntvénytár
Szerkeszti Szladits Károly dr.
IX. kötet. Ára 6 kor.

Perjogi Döntvénytár
Szerkeszti Kovács Marcell dr.
I. kötet. Ára 6 kor.

A Franklin-Társulat kiadása.
Kaphatók minden könyvkereskedésben.

MOLNÁR FERENC
legújabb darabja

A FEMÉR FELMŐ

Mirákulum öt változásban

*A Nemzeti Színház nagysikerű
ujdonsága*

Ára 1 Kor. 50 fill.

Kapható minden könyvkereskedésben.

MARDOCHEUS

írta

Berczellényé Gajary Böske.

Ára 1 korona 50 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

* RENDELÉSNEEL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI.

TARTALMA

OLASZORSZÁG.
Egységes Olaszország.
Olaszország és Ausztria-Magyarország.
Italia Irredenta.
Trentino.
Olasz felfogások Fiuméről.
Olasz-Magyar vonatkozások.
Pólközt- és Adriai-tenger.
Imperializmus.
A római kérdés.
Germanophobia.
Német tőke és munka Olaszországban.
Gazdasági háború Olaszországgal.
Az olasz népiellenem.
Olaszországi szép Helénai.
A Három Szövetség.
A Három Szövetség.
Fikció volt!
Olaszország háborúba megy.
A szakítás.
A hadüzenet olasz indokolása.
Olaszországot «harítás» viták a világháborúba.

Ruttkai Ruttkay Vilmos
új könyve:

A VILÁGHÁBORÚ

Olaszország, a Balkán és Ausztria-Magyarország

A szerző ebben a könyvben komoly tanulmányok alapján a monarchiának Olaszországhoz és a Balkán államaihoz való viszonyát fejtegeti, végül pedig rámutat arra a fontos szerepre, mely a monarchiára vár. Rendkívül sok tanulságot meríthetünk e könyvből, mely a magyar háborús irodalom egyik legértelmesebb terméke.

A Franklin-Társulat kiadása Ára 6 korona

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai)
r.-t.-nál Budapest, VI. ker. Andrásy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

TARTALMA

A BALKÁN.
Az olasz hadüzenet hatása a Balkánon.
Olaszország és a Balkán-politika útvesztője.
Oroszország törekvései Romániában.
Szerbiai problémák.
A bolgár-szerb ellentét és a makedon kérdés.
Bulgária és Oroszország.
Az albánok és az Adriaprobléma.
Görögország szerepe a világháborúban.
A Török-Birodalom múltja és jövője.
A Balkánpolitika a világháborúban.
KÖZÉP-EURÓPA ÉS A KELET SZÖVETSÉGE.
Háború és béke között.
Balkán-tanulmányok.
Közép-Európa és a Kelet Szövetsége
1916...

Vadászsportot űző
hadbavonultak

hozzátartozói rendeljék meg részükre a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZLAPOT

(állandó havi melléklete)

„A vadászeb“

czimű kynologiai szaklap), melyet utánuk küldünk a harcztérre, kórházba, üdülőtelepre. — Nagy örömet és szellemi szórakozást nyújtanak vele vadászhozátartozóiknak odakünn a fronton.

A «Nimród» megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án. Előfizetési ára («A vadászeb» cz. melléklettel együtt) egyévre 12 K, félévre 6 K, negyedévre 3 K

Mutatványszámokat szivesen küld a „Nimród“ szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

15. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, APRILIS 9.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármege-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A «Világhírnök»-vel negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postálag meghatározott viteldíj is csatolandó.

EGY HUSZÁR-KÜLÖNÍTMÉNY VEZÉRKARA. FIGYELI EGY ÚTKÖZET LEFOLYÁSÁT.

AZ ÜRGE.

Regény. — Irta Zsoldos László.

(Folytatás.)

Ezek a hetek nagyon izgalmasak voltak Kempnerné nézve. Egyáltalában az a tudat, hogy mint ezt maga is kétségbeesetten szokta emlegetni, azt a két jó fiút ő kergette bele a szerencsétlenségbe, majdnem elviselhetetlen volt eleinte.

— Pedig Isten látja lelkemet, — mondta Herbának, meg Babótnak és a kadétnak is, hogy nekem egyformán kedvesek voltak maguk mindnyájan. És én egyikkel ép oly szívesen eltréfáltam, mint a másikkal vagy harmadikkal; úgy-e Babóty? Nem mondom igazat, Simányi? —

Vagy a mikor négy szemközt beszélt Herbával. — Tóni bácsi azelőtt nem ismert engem. De tegye a szívére a kezét, azóta, a mióta hozzánk jár, látott engem valaha, hogy egyikhez vagy a másikhoz nem egyformán iparkodtam volna előzőkény lenni? Hogy különbözöttem volna egyiket a másikkal szemben? Vagy éppenséggel ugrottam volna valamelyiket, a mint rájuk fogják?

Herba Tóni csak csöndesen ümmögött. — Hát, a mi azt illeti, akkor este nagyon rosszkedvűnek láttam szegény Vereczkyt.

Eliznek könnyű csillant meg a szemében. — Úgy vette észre? —

S a másik pillanatban már zokogva borult a zömök ember vállára:

— Nem hiszi senki, hogy milyen szerencsétlen vagyok! ...

A mókusképi akaratlanul is átkarolta Eliz karesú, meleg derekát, hajának elszabadult szálai pedig az orrát csiklandozták.

— Hüh! — kapkodott lélekzet után az öreg. Úgy érezte, hogy roppant jó volna megcsókolni az asszony hattyúhajlását, fehér nyakát, csak hogy nem merte, s e helyett inkább, noha nagynehezen, vizsgálatni próbálta:

— No ... hugomasszony ... ne sirjon ...

És elkezdte vizsgálatni veregetni széles tenyerével az asszony szíve sima hátát:

— Már mért volna olyan nagyon szerencsétlen? ...

Kempnerné lassacskán észbe kapott. Kibontakozott a szokatlan ölelésből, megtörülgette a szemét és a következő pillanatban már mosolygott, mint a szívárvány.

— Nem kell ám mindent olyan komolyan venni, Tóni bácsi, mint a hogy mondom. — Na, na, tudom én azt.

— Nem is. Van nekem derék, becsületes férjem, a ki még a csillagokat is lehozná értem az égről ...

— Le is hozta. Fent vannak a mennyezeten. — Igen; van aranyos szép kislányom, ... sőt még udvarlóm is vannak, haha, a kik folszabdalják egymás bordáit meg izmait miattam, — hát hogy lehetnék én szerencsétlen, ugyebár?

— Aztán, hopp, — s most már teljesen neki-vidult, — van még mindezen fölül egy derék, okos Tóni bácsim is, a ki megragadja a lovaim zabláját, ha elragadnak, — nem igaz? — és (ennél a szónál kedvesen nézett Herba szemébe s melegen szorította meg a kezét) és a ki mostan is úgy megbecsült, a hogy a többi urak ...

Pillanatig visszakapta a szót; majd pajkos mosolylyal folytatta:

— ... talán bizony nem is lettek volna rá képesek.

— Hogy-hogy? —

Hát úgy (s most nyűgössé vált a hangja, mint valami duzzogó kislány, miközben szemérmesen elpirult, akár egy hajadon), hogy az előbb nyakába borultam és se meg nem szorította a derekam, se meg nem csókol.

Herba csak most szerette volna nyakonütni magát:

— Oh, te mafla, te!

— Pedig, ha mással tettem volna úgy, a mint, hogy sohasem tettem, — megint elszírpantotta a szót, aztán mint egy hisztérika, kibökte:

— ... más aligha maradt volna ilyen becsületes!

És már csúfondáros diadallal ragyogott az arca, mint egy igazi, öntudatos asszonyé.

— Elég ostoba voltam, — szólt a el magát hirtelen a becsületes-bácsis és furesán elfintorította a képét.

Kempnerné rákoppintott a körmére.

— Csitt! — és az öreg, mint a megszeppent gyerek, elhallgatott.

V.

Azt nem volt nehéz megérteni, ha a kis Herba Béla napról-napra alig várta, hogy elkészüljön a tanulni valóival, s akkor már csak úgy repült volna Elzácskához, ha szárnya lett volna. A kislány, a kinek másfél esztendő óta csakugyan nem volt senki játszótársa Vácson, s a ki ennélfogva már első nap úgy magához kapcsolta ragaszkodásával a fiút, mintha láthatatlan lánczot köväsolt volna Bélának nem is a kezecsküljőre, de mindjárt egyenesen bent a kis szíve birkolatára, hogy talán el se tudjon szakadni tőle soha többé, hanem eleven árnyéka legyen a lányka fűgőn futkosó lenge alakjának s magától beszélő visszhangja kedvesen esendülő szavának és ártatlan, gyermeki kacagásának.

A kis Béla mindennapos ottlétének tehát igazán volt értelme Kemperék házában. De, hogy a világleletben magához hasonló, egyszerűbb emberekhez szokott, szőlőpermetezéssel s virágokkal bibelődő ötvennégy esztendő s Herba Tóni mit keresett voltaképpen mindennap a különöz milliómosók társaságában, az valóságos rejtély volt nemcsak a váci közvélemény szemében, hanem még ő előtte maga előtt is. Azaz, hogy a szóbeszéd még sokkal hamarabb megtalálta Herba örökös lebzselésének a magyarázatát; mert az nem sokat teketóriázott, hanem egykettőre kimondta rájuk a szentenciát, hogy Herba Tóni most már igenis bent eviczkél nagy boldogan a szép Kempnerné hálojában. A Boszorkány-villa kevély úrnője, azt mondták, már megevezt két huszártisztet, hát most sajt helyett meg akar rájuk enni egy helybéli civilt is. Herba Tóninak pedig hiába deres a felkukorodó baszusa meg szétálló pofaszakállja, és hasztalanul olyan a képe, mint a mókusé, mégis megbabonázta a szép asszonyt bikaerejével és bátorságával, a melylyel megállította az elragadt kocsi.

— Haja, — nevettek csúfondósan az urak délelőtti sörözéskor a «Kúria» vendéglő törzsasztalánál, a melyikről Herba Tóni most már következetesen hiányzott, — tudjátok-e, urak, hogy Tóniból városi képviselő lett? (— Hogy-hogy?) Hát úgy, édes fiam, hogy május óta ő képviseli Vác városát a szép asszony budoárjában, ha-ha-ha-ha!

— És becsülettel képviseli, hahaha! Civilt ember létére négy huszártisztet ütött ki a nyeregből! No prózát, urak!

— Nem hiába mondják, hogy szép asszony kocsisa. Tóni is a lovainál fogta meg a gyeplőt, hahahaha! Hahaha-hahaha!

Maga Herba Tóni már sokkal nehezebben tudta volna magyarázatját adni annak a hirtelen és szokatlan erős ragaszkodásnak, a mitől egyszeriben úgy odatapadt a Kemper-családnak, mint a lepke szokott nyáron az égő petróleumlámpa czilinderéhez. Annyi bizonyos, hogy hamarosan rajtakapta magát, hogy napról-napra ő is ép olyan türelmetlenül lesi, mikor mehetnek már az Eliz-villába, akár a kislány. S valósággal gyerekes örömet érzett, a mikor öt-hat óra felé Béla elkészült a lezárásával, hát végre elkísérhette Elzácskához a gyereket, hanem azért afelől teljesen biztosnak érezte magát, hogy a szerencsésnek még árnyéka sem vetődött a szívébe az asszony iránt. Kempnerné egyszerűen elbűvölte a modorával, eleganciájával, szépségével és ez az egész. Jól esik, ha a hangját hallja, s minden ok nélkül gorbáskodnék otthon a mindenesé-

vel, vagy összeszidná ártatlanul a szőlőben a csószát, ha egy napig nem láthatná a Boszorkány-villa úrnőjét, — hanem azért komolyabb érzelmeiről beszélni, az ő korában, na, az igazán képtelenség volna.

— Csak ezek a fránya huszárok ne volnának! — tűnődött néha magában. — Akkor mi egészen szépen és becsületesen el tudnánk diszkurálni Kempnernével, mert hát művelt asszony és a virágokhoz is ért. Aztán meg én, bácsi vagyok, ő meg a dugom. Hanem ezek a bolond katonák minduntalan belebecselezik az embert abba a felfogásba, hogy a szép asszony az szép asszony. Az más, mint a többi asszony. És annak udvarolni kell, árkon-tüskön-bokron keresztül, török-szakad. Aztán mindenféle képtelen beszédek hall az ember, aztán maga is egészen belegyűn ebbe a modorba, s utoljára is úgy belemelegszik, hogy — phü, még a homlokán is kiül tőle a verejték. Nohát!

— Hanem azt meg kell hagyni, — fűzte tovább az agyvelejében már gondosan megallopott okoskodást más alkalommal, — azt meg kell hagyni, hogy ez az asszony fenemód tud bánni a férfakkal. Hogy' pörgeti az ujjá körül ezeket a tiszteteket (pedig jóvéru gyerek valamennyi), mint a karikat! Na igaz, hogy Verecky kötekedős természetű kiest, hanem hiszen ha csak arról van szó, állok én elébe annak is. Ha a lovakat meg tudtam zabolázni, hát elhúzóem a nótájukat nekik is, csak én rajtam keressék! Phü ...

Elnevette magát; csak úgy magában, hanem annál jobbjúon.

— Ne te né, vén selyma, csak nem vagy talán féltékeny a tisztelke? Ötvennégy esztendő, meg huszonnyoloz. Aztán ez a tizenhárom éves Béla gyerek. No meg Kemper Gusztó is, mert az is csak számít. Aztán ötvennégy esztendő! Ejh, a csudába, nem a döngicsélő méhek ideje már ez, akármibe tekintjük is a dolgot. Hanem azt meg kell hagyni, — és öntudatlanul is pödörgetni kezdte kacsaringós, szürke bajuszát, — hogy gyönyörű teremts.

Már szüniidő volt a gimnáziumban, s Kempnerné most egyszer csak azt indítványozta Herbának, hogy azt mondja:

— Tudja mit, Tóni bácsi?

— Mit, kedves hugomasszony? (Mert azóta Eliz szigorúan megkivánta tőle, hogy így szólítsa.)

— Hát azt, Tóni bácsi, hogy mért ne jöhetnének maguk mihozzánk most a vakációban mindjárt ebéd után? Hadd lehessenek többet együtt ezek a szegény gyermekek. Oszkor, meg télen zord időben úgyis vége lesz a nagy játéknak.

Az öreg (pedig majd kiugrott a bőréből örömeben) rátartón hűmögött. Megtanulta már a Boszorkányvillában, hogy a nyelv nem mindig arra való, hogy mindent kibeszéljünk vele, a mi bennünk van. Azt ümmögte:

— Mindjárt ebéd után. Nem bánom. Olyankor legalább még ninesenek itt — azok.

— Hát persze! — kacagott Eliz. — Örülök, ha egy kis okos beszédet is hallok majd néha. És nem örökké csak azt a sok hiábavaló fecsegést! És Herba már érthette belőle, hogy a még megmaradt két huszárra ezélez.

— Ejh, — járta át a testét hamarosan valami melegség, — no lám, hogy' beszél ezekről! Fölibéjük állit! — és bizakodó mosolygással kapaszkodott bele a témába:

— Hát a mit én mondom, azt nem nézi hiába való fecsegésnek? Pedig, lám, én is amondó vagyok, hugomasszony, hogy nincs ezen a földkerekségen még egy ilyen aranyos szép menyecske, mint ...

Kempnerné ránézett, s majdnem anyáskodó hangon ütötte el a léha beszédet:

— Az egészen más. Tóni bácsi ... az Tóni bácsi. Tóni bácsinak mindent szabad beszélni. S már a zömök, széles vállát is megveregette:

— Még nem okosat is. — Ejha! Aztán mért?! — fortyant föl egyszerre az öreg atléta, mint a zsír a hirtelen tűzön.

— Először is, mert én nem vagyok olyan asszony. Másodszor pedig, mert a gyermekeim is becsületes játszótársak, édes Tóni bácsi, — nézett a szeme közé, korholó pillantással, úgy, hogy Herba lesütötte tőle a szemét.

Hát jó. Ha az ürge nem bír kibújni az egyik lyukon, kibúvik a másikon. Ilyen ürge volt Herba fejében az a varázs, a mit Kempnerné irányában érzett rendkívüli vonzalma, szerelme, rajongása vagy hódolata (mit ősmerte ő az ürge tekervényes, földalati útjait?) hozott magával.

A gyerekeik becsületes játszópajtások és e miatt most már öneki nem szabad szerelmesnek lenni az asszonyba. Mért? Mert ő apa. Az a másik meg anya. Helyes. Rendben van. Hanem akkor legalább legyen teteje ennek a becsületes pajtásának. És addig fészkelődött benne ez a kis ürge, a míg egyszer csak igazán kidugta a fejét a túlsó lyukon.

Augusztus vége felé volt, kora délután. Kempnerné meg Herba ketteskén ültek a terrazon szemben egymással a kis fehér asztalnál, a két gyerek pedig ott lenn kacagott a kertben, a hogy a szélben a sárga haraszt közt a fáról lepotyogott diót keresték.

— Nézze, — szólalt meg Tóni elgondolkozva, — milyen pompásan elmulatnak itt lent a gyerekek. Igazán, öröm nézni.

— Igazán, — felelte Eliz. És halkán fűzte a szavához: — Az ember szinte megnyugszik, ha gyermekeket lát ilyen gondtalanul játszani.

Az öreg (oh, most már egészen pontosan el tudta képzelni magának a jövőt) végigsimította tenyerét a homlokán.

— Igazán ... És, lássa, ... egyszer még milyen szép pár lehetne belőlük.

Szinte félve sandított föl a milhomos asszonyra, s mintegy nyomos érv gyanánt rögtön megtoldta a mondanivalóját.

— Az én fiamnak is lesz mit aprítani a tejbe. Három bérház, az egyik emeletes, tíz hold szőlő és azonkívül százezer forint készpénzben, ha behunom a szemem.

Kempnerné, mint ahogy' bűg a galamb, halkán kacagott.

— Haja, ez az ostoba öreg, — állapította meg magában — mik nem jutnak az eszébe! — Most is a huszártiszteken járt az esze.

— Mit nevet, nagyságos asszony? — nézett a szeme közé Herba meghökkenve.

— Haha, — bűgött újra a galamb. — Jaj, maga Tóni bácsi mindig olyan jókat tud mondani!

— Hogy-hogy? — emelte föl most egyszerre kevélyen a fejét az öreg.

Eliz nem válaszolt. Csak elbűvölni s mégis csupa göggel mosolygott rája:

— Édes Istenkém, hát ... csak úgy. Tudja ... Oh, jó, — mondta már valamelyest szelidebb hangon, mintegy mentegődzve — addig még nagyon sok víz folyik a Dunán, Tóni bácsi. Nagyon sok. És — vállat vont — különben is az én Elizámat már nyoloz-tíz év múlva is el-

Keller utóda Szécsen járásából. ÁGAI ADOLF, A KIVÁLÓ ÍRÓ, A KI MOST TÖLTÖTTE BE NYOLCVANADIK ÉVÉT.

viheti valami hozzávaló parthoz. Belécska pedig akkoráig jóformán még el sem végzi a felső iskoláit, Tóni bácsi. Nem ám. — És mintha ezzel végkép elintézte volna a dolgot, lekiáltott a kertbe:

— Gyerekek, uszonnáznai! ...

Elza meg Bélus már viháncolva kergetődztek az örökzöld nyírott bokrok között, mert Béla kikapta volt a lányka kezéből a diós kosarkát s elszaladt vele.

Herba, a kibén három hónapi minden titkos rajongását egyszerűen felborította az a lekiicsinyló mód, ahogyan Kempnerné az ő Béla fiáról, mint parthieről beszélt, haragosan kurjantott a gyerekek után:

— Béla, rögtön gyere föl! Kemper néni megint ki akar Elzácskával — kocsikázni!

Olyan bántó, durva epe volt a hangjában, mintha csak ezt akarta volna mondani:

— Béla fiam, úgy-e, emlékszel, hogy én menttettem meg ezt az asszonyt lányostul, a mikor elragadták a lovak, és most, tessék, a hálátlan megledézón mer beszélni rólad és az én vagyonomról!

A szép asszony elérte a célzást. Pillanatra elhalványodott, de, mialatt a két pajtás, most már abbahagyván a játszást, csakugyan meg-

indult boldogan nevetgélve egymás közt a terrasz felé, rideg előkelőséggel mosolygott az öreg szemébe:

— Értem a célzást, Tóni bácsi. De biztosítom, hogy jövőre sokkal óvatosabb leszek (nyelt egyet, s most ő nyomta meg a szót), ha kikocsizunk.

A mit aztán úgy is lehetett érteni, hogy jövőre megválogatja a lovait, meg úgy is, hogy megválogatja a megmentőjét.

A gyerekek már fölérték a terraszra.

— Kocsikázni megy a néni? — kérdezte Béla elszontyolodva.

— Ühm, — nézett kérélen anyjára a kis Elza, — ne menjünk kocsikázni, mama!

— Ne félj, csacsikám, nem megyünk, — nyugtatta meg szeliden Kemperné — csak a bácsi akart elküldeni kocsizni, mert most haragszik ...

— Haragszik az ördög, — dűnyögte a mókusképi, s alighogy vége lett az uszonnának, a mihez hozzá sem nyúlt (nézhetett már rája Kempnerné a legedesebb mosolyával, nem bírta kihúzni belőle többé a fullánkot), kapta magát és sietve hazavitte a fiát.

VI.

Mánap a kis Béla nem mehetett el az Eliz-lakba, mert apja rögtön ebéd után befogatott és kihajtatott vele a szőlőbe. Dús szüretre volt kilátás, a tőkék csak úgy roskadoztak a nehéz fürtöktől, de az Isten tudja, most még ez is csak az epéjét kavarta fel az öregnek.

— Hm, hánytorgatta magában az asszony tegnapi szavait — és öngyásza kinevetett. Micsoda góhér. Béla fiam, nézd amott azt a szagos dinkát! Hm ... Még hogy valami hozzájára való férfi! Tyhó, a ki angyala van, Herba Béla mindig lesz olyan parthie, meg olyan úriember, hogy egy jött-ment pesti vállalkozó szerencsésének tarthassa, ha hozzáadhatja a lányát!

Magához intette a búsarézú gyereket (mert hát az most bizony sokkal szívesebben fogcsókolt volna a «Cuda villás»-ban).

— Nézd csak, Béla fiam, — szólt hozzá gyöngéden. — Tudod-e, hány hold ez a szőlő?

— Tíz.

— Annyi, fiam. Aztán tudod-e, hogy ez mind a tiéd lesz egyszer?

A fiú csudálkozó pillantással fordult feléje: — Már mért lenne az enyém, mikor édes-apámé?

— Na jó, jó, — veregette meg Béla hátát kissé mehatottan az öreg. — Hanem azért egyszer csak majd megváltozik a világ, és a tiéd lesz itt minden. Ez a tiz hold is, meg a három ház bent a városban, és még a készpénz is, a mi folyton gyarapodik.

A harmadik gimnazista komolyan felelt: — Nem köll nekem semmi, édesapám. Legjobb nekem így minden, a hogy van. — S miközben szeretettel cizirógatta meg az öregnek a kezefejét, rávetette kérélen a fénylő, barna szemét, és minden átmenet nélkül azt kérdezte:

(Folytatása következik.)

UJ SZÖVETSÉG.

A Kárpátokban most olvad a hó,
S a régi csontok kifehérlenek
Csontok, szürke rongyok közt, tört puskák közt,
Csontig fehérre tisztult emberek.
Be forrók és piroslok voltak mind, mind!
S jött téli hó, tavaszi áradat,
Nyári harmat, s lemosa forró-vérük,
S az édes földet, mely rájuk tapadt.

S jöttek távoli könnyek, búcsúcsókok,
És sok kicsi árva gyermek-imádság,
S lemosták róluk, a mi még volt földi,
Harcz gyűlölségét, élet sajnálását.
Fehérek lettek, mint a temetők
Márványai távoli hosszú sorba,
A Kárpát csupa nagy, nagy sirhalom,
S ők fehérek tejtűként rá végig szórva.

Nyugton nyugosznak, mint a csillagok.
Máshol még áll a harc, győznek vagy buknak,
Ők a maguk harcát már megharcolták
S tisztán vitték meg kardjukat uruknak.
És Isten őket kegyelembé vette,
Az éhséget, fagyot s a vért lemérte,
S rátette árváik nyomorát, könnyét,
És ilyen szövetséget testált érte.

(Igy szól Isten): Elfogadom váltáságul
A mult bűnéért a magyar honvédet,
Eltöröm a vesszőt gyermekeiknek,
Emelkedjék föl a lesújtott élet.
Akarom, hogy a Kárpát vérválasztó
Legyen a népek közt évezreken,
A mi magyar, az rajta innen gyűljön,
És télra folyják, a mi idegen.

Vérző magyar, kiterjesztem fölébe
Védő karomat, mig e csontok érnek,
A Kárpátokig megváltott s megáldott
Hazád lesz itt, — túl rajta nem kísérlek.
A Duklától Rotundáig fehérlő
Csaba-utján én öröködöm veled,
S a megbűnhődött multért s jövőödért
A vig esztendőt elhozom neked.

Bodor Aladár.

TIRPITZ.

Minden nagyfontosságú eseményt, a mely a háború során lezajlik. Németország legfőbb hadurának tömörségükben, világosságukban valószínűleg meglepő kéziratok kísérik. A császári kéziratok e nagy idők legbecesebb dokumentumai közül valók; az események hadtörténelmi jelentőségét Vilmos császár írásai néhány erősen egyéni, kemény és imperatorikusan csengő mondatban szinte vakító tisztasággal világítják meg; ezek a császári kéziratok festik meg a háború kimagasló egyéniségeinek portraitjait a legmarkánsabb vonásokkal.

Tirpitzhez, a német flotta főadmirálisához és a tengerészeti hivatal államtitkárához lemondása alkalmából kéziratot intézett a császár. «Szükségét érzem annak, hogy önnek ez alkalommal is kifejezzem császári köszönetemet azokért a kitünő szolgálataokért, a melyeket hosszú pályafutása alatt, mint a tengerészet építőmestere és szervezője a hazának teljesített. És különösen azt akarom kiemelni, a mit e háború folyamán új harczi eszközöknek a tengeri hadviselés minden területén való készenléte helyezésével és a tengerészeti tisztikar megteremtésével teljesített. Tirpitz jelentőségét, nevének a német flottával való örök egybekapcsolódását jellemzőbben lehetetlen volna megrajzolni.

Most, hogy a háború hullámai elsodorták a német tengerészet építőmesterét és szervezőjét, talán nem érdektelen a pályafutására visszapillantani; a pályája a német nagyság kibontakozásának, kifejlődésének megkapó jelenetét vetíti elénk.

Tirpitz Alfréd 1849-ben született, egyszerű polgári családból. Tizenhat éves korában, a hat gimnáziumi osztály elvégzése után az akkor még egészen szerény keretű porosz haditengerészet szolgálatába lépett. Huszonöt éves korában már sorhajóhadnagygyá neveztek ki. Ebben a pozíciójában már sok jelét adta annak a talentumának, a mely később egész jelentőségében bontakozik ki. Csodálatos kezdeményező tehetségről tett bizonyosságot és egyéniségének az ereje már akkor megmutatkozott: rá tudta oktrojálni a véleményét nemcsak az alantasaira, de a följebbvalóira is. Ez a karakterének az alapvonása, a mely mindvégig, pályafutása minden momentumában megnyilvánult: attól fogva, hogy a tengerészeti hivatal élére állította a császár, ő volt Vilmos császár miniszterei közül az egyetlen, a ki nem volt hozzászokva, hogy az álláspontjából engedjen. Vasakarát, az eszmében való fanatikus hit, mélységes, mindenkit átható meggyőző erő, hallatlan munkabírási, nagyszerű szervezői talentum, ellenállhatatlan agitáló erő, ezek Tirpitz egyéniségének az összetevői. Nem csoda, ha ennek a messzire kimagasló egyéniségnek olyan kisugárzásai voltak, a melyek az egész német népet a varázskörébe vonták, nem csoda, ha ez az egyéniség ideálként szerepelt az egész német tengerészeti tisztikarban, a mely Tirpitz szellemében nevelkedett föl és teleiszívódott a tanításaival.

Tirpitz már sorhajóhadnagy korában nevezetes és ismert alakja volt a porosz tengerészeti tisztikarának, a tervei, újító eszméi, a melyeket csak szűk baráti körben hirdetett, egyre széle-

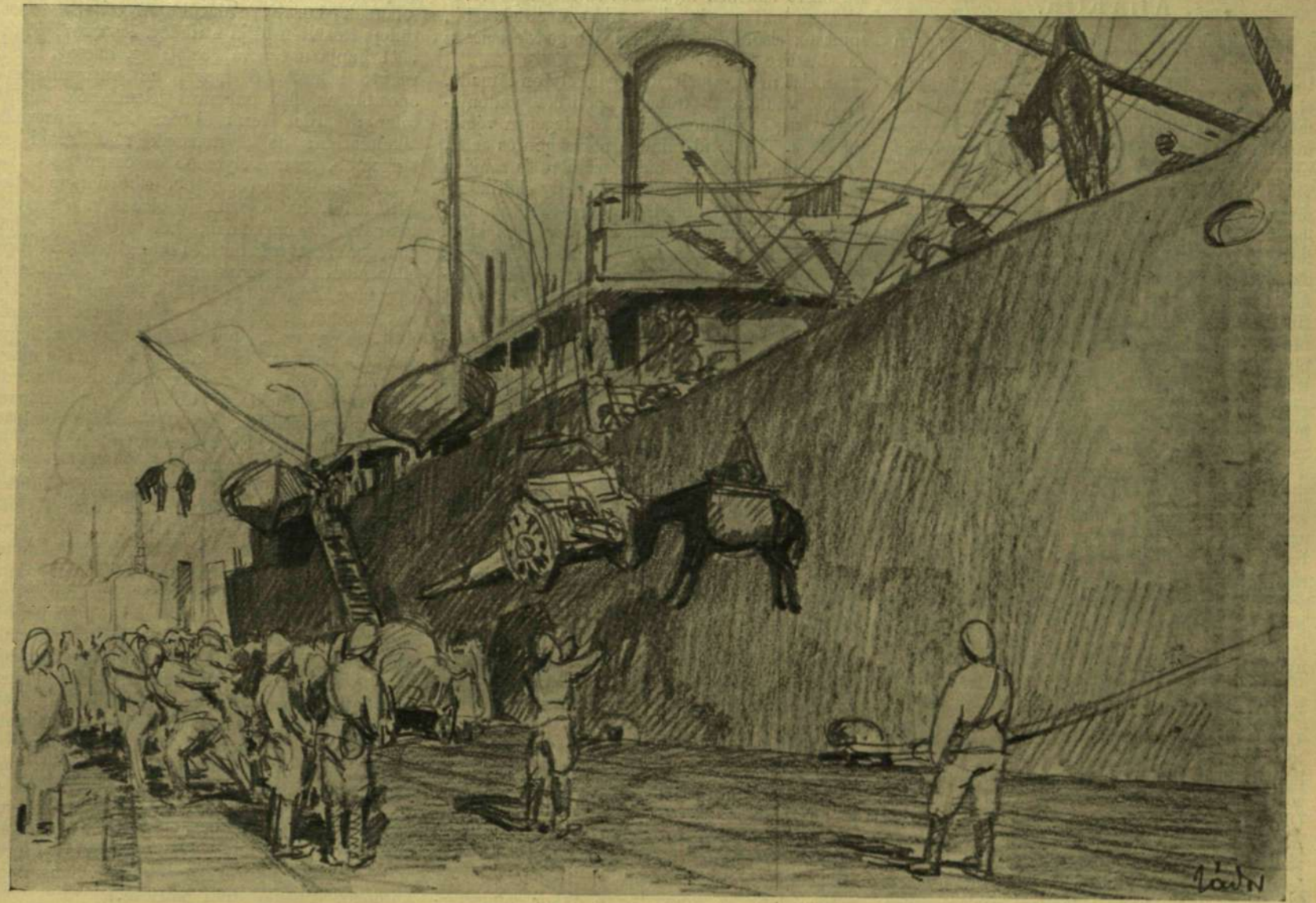
TIRPITZ, A LEMONDOTT NÉMET FŐTENGERNAGY.

sebb rétegekben váltak ismeretessé, a minek az volt az egyszerű oka, hogy agitációs tehetségével olyan rajongókat tudott magának szerezni, akik talán még az övénel is nagyobb hittel és ideállal. Negyvenkétéves korában a kieli parancsnoksághoz került, már mint korvett-kapitány, a hol bőséges alkalma volt arra, hogy kimeríthetetlen kezdeményező és szervező tehetségének jeleit adja. Pályájának ebben a korszakában, a mikor egy torpedó-flottilla parancsnoka volt, a torpedók jelentőségére fordította a figyelmét. Éleslátása felfedezte ezeknek a gyorsjáratú hadihajóknak a nagy jelentőségét, fáradságtalanul dolgozott, külön torpedóiskolát létesített tisztjeit fedezett föl, a kiket erre a speciális szolgálatra nevelt és képezett ki. Torpedóflottilla-parancsnoki tevékenységének köszönheti Németország, hogy a maroknyi torpedóhadból Tirpitz agitációja, iniciálójának ereje a nagy német flotta gerinczét teremtette meg. Mikor a torpedóraj megalapításának munkájával végzett, erejének egész súlyával látott hozzá a kieli parancsnokságban uralkodó zűrzavaros állapotok rendbehozatalához. Itt kritikájának kéllehetlenségével és szervező tehetségével vonta magára a figyelmet, úgy, hogy nem sokkal később a tengerészeti hivatalba rendelték szolgálatára, hogy az elveit gyakorlatilag is érvényesítse. Itt azután hamarosan egész legendakör szövődött köréje; a tengerészeti hivatalban az alantasaitól kezdve a tengerészeti államtitkárig és a tengerészeti vezérkar főnökéig mindenki «a mesternek nevezte. Másfél évvel később altengernagynak neveztek ki, majd a tengerészeti vezérkar főnöke lett. Miután a reorganizáció és a rendcsinálás valóságos herculesmunkáját befejezte, 1897-ben a császár kinevezte a tengerészeti

hivatal államtitkárának. A német ipar, a német kiviteli kereskedelem hatalmas méretű föllendülése erre az időre esik, a német kereskedelmi flotta rendkívüli arányokban fejlődött. 1899 őszén történt az az emlékezetes incidens, hogy a Vörös-tengeren egy angol hadihajó föltartóztatott egy német postagőzöst. Tirpitznek, a ki nek egy hatalmas német hadiflotta megteremtése volt a legfőbb törekvése, ez az alkalom kapóra jött: megkezdte agitációs tevékenységét; meggyőző erővel hirdette, hogy a kereskedelmi flotta mellé elengedhetetlenül szükséges a dimenzióinak megfelelő hadiflotta. 1900-ban már, miután a német hazafiság föllobbanását a végsőkig tudta fokozni a nyilatkozataival, a sajtóirodájával és az általa indított akeziókkal: beterjesztette a flottajavaslatot, amely a német flotta megépítésének befejezését 1917-re irányozta elő. 1907-ben póttavaslatot terjesztett be, a mely a dreadnoughtok építésére kért fölhatalmazást. 1913-ban pedig az évi 120 milliós tengerészeti költségvetést 460 millióra emeltette föl. Minden beszéde, a mely a birodalmi gyűlésen elhangzott, egész Európa figyelmét magára vonta; a meggyőző érvei magukkal ragadták az egész német népet. A mikor a flottajavaslatot keresztülvitte a birodalmi gyűlésen, 1900-ban nemesi rangra emelte. 1903-ban admirálissá nevezte ki; 1907-ben, a mikor a dreadnoughtok építését vitte keresztül, a legnagyobb német rendjelet, a fekete-sas-rendet adományozta neki a császár, a mikor pedig az új flottajavaslat által megszavazott első modern csatahajót vízrebocsátották, — a 13,000 tonnás Braunschweiget — a főtengetnagyi rangot kapta.

Ez a német flotta építőmesterének és szervezőjének a pályája. Az alapelve az volt, hogy a német flottának nem offenzív, hanem defenzív feladatai vannak; rendületlenül hitt a német ágyuk fölányában, a német flotta legyőzhetetlenségében. A mikor a háború kitört, Németországnak 26 tengeralttjárója volt, nagyobb részt olyanok, a melyek a partvédelem céljaira voltak csak alkalmasak. Mire azonban Anglia megkezdte inaktív blokádpolitikáját, a német gyárakban már építették az újrendszerű tengeralttjárókat, a melyek offenzív célra kitűnően használhatók. Tirpitz iniciálójának ereje itt mutatkozott meg a legnagyobb mértékben: az ellenrendszabályokra már akkor gondolt, a mikor az ellenség terve még jóformán meg sem született; új harczi eszközöket teremtett a defenzív jellegű német flotta számára, olyat, a mely bizonyos célú offenzív feladatokat meglepő módon tud végrehajtani.

Tizennyolcz évig volt a tengerészeti hivatal államtitkára; Berlinben az örök Tirpitz-nek neveztek. Londonban pedig — ez jellemzi a nagyságát a leginkább — óriási az a tekintélye. A mikor már több angol csatahajót süllyesztettek el a német tengeralttjárók, tavaly nyáron egy angol lap, a «Daily Mail» a czimlapjára rajzoltatta Tirpitzet, a mint a fali naptáráról sorra tépi a lapokat: minden lapon egy, a napot jelző szám alatt egy elsüllyesztett angol hadihajó árnyképét. Olyan nimbusza, mint Tirpitznek volt, még csak Hindenburg-nak van az ellenség előtt. J. J.

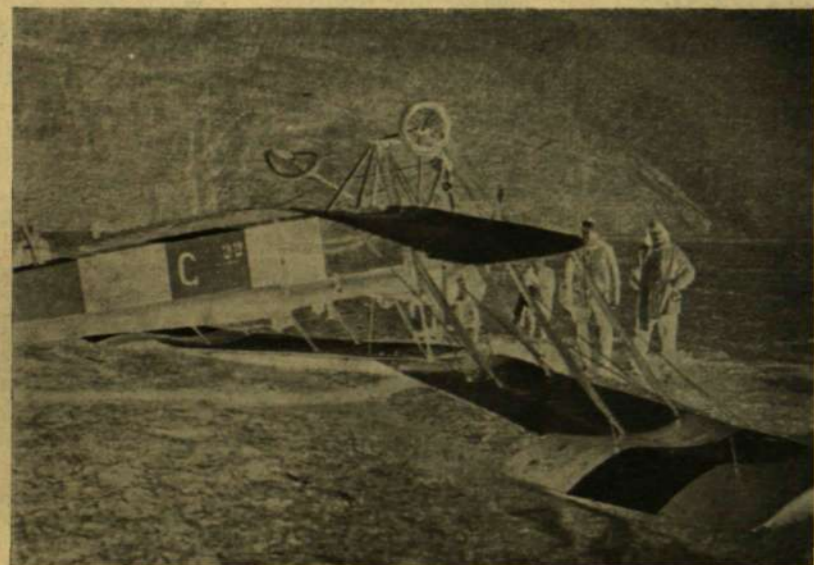

OSZTRÁK-MAGYAR MOZSÁRÚTEGEK KIRAKÁSA A HAJÓBÓL.

OSZTRÁK-MAGYAR NEHÉZ TŰZÉRSÉG ÁTVONULÁSA A GALATAI HÍDON.

A HÁBORUS KONSTANTINÁPOLYBÓL. — Zádor István rajnai.

EGY LEZHANT ELLENSÉGES GÉP.

OLASZ FOGLYOK

A DÉLNYUGATI HARCZTÉRRŐL.

ALAKOK.

Tudvalevő, hogy a színpad fényének egészen sajátos hatása van. Az egyik embert esodálatosan megvilágítja, kiemeli, ragyogással árasztja el: a másikat ugyanez a fény valóságos homályba burkolja, megsápasztja, eljelentéktelenníti. A kit a normális világításban igénytelennek, sőt csúnyának láttunk, megdő és megszépül, zománctoz nyer és villogóvá hevül és megfordítva. De a színpad pszichéje is különleges. A motivumok érvényesülése új és más formákat produkál, mint a valóságban. A mi az életben logikus, a színpadon nem mindig mutatkozik annak, viszont — és ez a gyakoribb eset — a színpadon minden ellentmondás nélkül fogadunk el, mert logikusnak érezzük olyan fordulatokat, a melyekben az életben több tanú eskü alatt tett vallomása után is csak fejesóvalva tudunk belenyugodni. Igazság nélkül azonban nincs győzelem. Se az életben, se a színpadon. A miből nyilvánvaló, hogy ezek a különösségek és vakmerőségek is valamely ideig vagy egyáltalában nem, vagy pedig csak ritkán megfogalmazott és így még titokszámba menő igazságot hordoznak magukban. Az a színpadi szépség igazi szépség, a mely csak a maga kellő világítását vagy helyesebben: levegőjét kapta meg a színpad fényében és azokban a vakmerő fordításokban igazi logika van, a mely hozzájutott a kiérvényesülése föltételeihez.

A nagy dráma, a melynek mindnyájan fölzaklatott szívű nézői, sőt néma szereplői vagyunk, a maga színpadján szintén megteremtette ezeket a jelenségeket. Némely nagyok és legélesebben látszólag ugyancsak meghomályosodtak, eltörpültek és árnyékba vonódtak. Olyanok is, a kik ma is a szín közepén állanak. Atlaszokról kiderült, hogy hőberek és Neptunokról, hogy marionettek. Gondoljunk Szasonovra vagy Churchillre. Lord Kitchener, a szirdár megérte, hogy a londoni parlamentben az angol hadsereg egy külön szerencsétlenségének nevezték és ez a meghatározás nem váltott ki semmiféle nagyobb ellentmondást. És a rém-nagyherceg Nikolajevics Nikolaj azt, hogy nemcsak Hindenburg, de még — a muszka cászár se fél többé tőle.

Aból a bús és nehéz ködből, a mely a nagy előadás francia színpadát fűdi, a szereplőknek itt se a legelső vonalából különös, tragikus és letagadhatatlanul vonzó fényben világosodik ki két alak. Talán kevésbé a történelem, de mindenesetre a pszichológus számára. Az egyik e pillanatban nem vezető ember, a másik soha se is volt az és nem bizonyos, elegendő-e a jövőben is olyan hivatásra.

De azért lelkének fájdalmas és megkapó vívódásában ez a második majdnem érdekesebb, mint az első. A két ember: *George Clemenceau* és *Gustave Hervé*.

Az első most rajzolt, de így is folyton támadó, dühös vadkan a francia politika vadonjában. Öreg és minden ízében és idegében végig: *politikus*. Tehát túl minden naivságon és azon, hogy lelke, karaktere bárki számára is minden lapjában nyitott könyv lehetne. Egy elothatatlan láng, egy fáradhatatlan birkozó; de meg kellene bolondulnia annak a bölesnek, a ki ki akarja fürkészni; valamiért birkozó-e állandóan, vagy pedig csak azért, hogy birkozózzék. Valamiért száll-e szembe; vagy csak azért, mert szembezállni: ez az élete, a gyönyörűsége, a levegője. Dühösen harezos ellenzék, de dühösen harezos kormány is volt, a mikor ő került a hatalomba. Az utóbbi évtizedekben csaknem valamennyi francia miniszterelnököt ő bukattatta meg. Közöttük — saját magát is. Hol bika, hol toreador: írta róla egyszer *Deroulède* a ki rossz politikus volt, de jó költő. Most a háborús kormányt öklözi és szurkálja tüzes vassal, de volt idő, a melykor ő a háborús tűznek szenvedélyesebb élesztgetője, táplálója nála alig lehetett. Nyilván: mert akkor a kormány nem akart háborút. Lehet, hogy *Clemenceau* sem. De e minden kormányok ellensége igenis akarta, hogy a bikát lerítse. És akkor toreador volt. Tehát abba a tűzbe mártotta a szürő vasat, a melyről tudta, hogy legjobban éget. Hogy meglelt volna-e a háborút, ha a nagy krízis pillanatában nem *Viviani*, hanem ő a miniszterelnök; nem tudhatjuk. De *Viviani* volt és háború lett: *Clemenceau*nak tehát nem kellett a háborút, hogy *Viviani* fejét legördíthesse.

A mi kérdéses *Clemenceau*val szemben: nem kérdés, mikor *Hervé*ről van szó. Ha *Hervé* ül a *Viviani* helyén 1914 júliusában, akkor egészen bizonyos, hogy Franciaország nem megy háborúba. Ez épp oly lehetetlen lett volna, mint az, hogy *Hervé* akkor miniszterelnök legyen. Mert *Gustave Hervé* akkor még forradalmár volt: az antimilitarizmus többször büntetett apostola. Ő csak egyetlen egy háború jogosságát ismerte el: a szociális háborút, a jóléti harcot és ennek a diadala érdekében nem szűnt meg követelni, hogy minden katona dobja le a válláról a puskáját és oldalára a kardot. Gonosz örületnek hirdette minden háborút, gyilkosoknak nevezte a hősokeket, rablóknak a hódítókat: lázító volt, még pedig a legveszedelmesebb fajtából, a kit a szociális republikánus Franciaországban is ismételtelen lakat alá kellett tenni.

De a háború egyszerre ott lángolt Franciaország határán és a vad antimilitarista abban

a pillanatban a legvadabb minden harezra toborzók között. Adázul pergeti a dobót, tüdeje feszülten fújja a riadót. Katonát! Katonát! Lapja a *Guerre Sociale* ég, harsog, tüzel, riaszt, lelkesít, ő maga, az antimilitarista apostol, az első önkéntes jelentkezők között tolong: kardot kérni és paripát. Harezosnak alkalmatlan; de *Tyrteus*nak nála senki se lángolóbb, szenvedélyesebb és őszintébb.

Igen: senki se őszintébb. Ebben nem lehet kételkedni, ha a cikkeit olvassuk, a melyek izznak, toporzékolnak, hol újoncoknak, hol zokognak, hetvenkednek és kétségbeesnek. Csupa ellentmondás és mégis csupa véres őszintesége egy fanatikus, de becsületes léleknek, a mely sok minden szép álomba és utópiába beleszállt, de egy igaz, nagy őszintőségre az, hogy: szereti a hazáját. Nagyon szereti. Nyilván maga se tudott róla a biztossg ráérő idejében, de viharosan eszmélt rá abban a pillanatban, a mint a veszedelem esontökle hazája homloka fölé emelkedett. És abban a pillanatban se elv többé, se program, se következtetés. *Hervé* egyetlen elve, programja, akarata, becsülete: Franciaország. És semmi más se jogos, csak a háború, a mely Franciaországot megvédi és senki se igaz ember, csak a katona, a ki Franciaországért harezol. Mily logikátlan és mily következtetés! De van-e érthetőbb ennél a logikátlanságnál és mégis egyenesebb ennél az óriási Pálfordulásnál? Ez a *Hervé*, a ki a haját tépi kétségbeesésében, a hányzor a németek egy csatát megnyernek és már Berlinben diktálja a békét, a hányzor a francziák egy árkot elragadnak, a ki *Victoire*-nak, a győzelemnek keresztelte el a lapját, hogy legalább ezt a szót mindennap nagy betűvel kinyomatva láthassa, a ki el akarta törölni a hadsereget és most kipellengérez és följelet minden épkezláb férfit, a kit polgári ruhában lát az utczán: ez a *Gusztáv Hervé* nem egy elváruló, nem egy renegát, hanem egy rajongó, vonagló szívű patrióta.

Győzelem vagy halál, lihegi *Hervé* és egyenesen a hóhér kezére ajánlja, mint Franciaország legveszedelmesebb emberét *Clemenceau*-t, a kinek kiábrándult szeme már látja és bátor szája meg is mondja: hogy győzni már nem lehet, de meghalni Franciaországának nem szabad. Lehet, hogy el fog érkezni a pillanat, a mikor *Hervé* hálásan gondol a sorsra, a mely nem az ő kezébe tette le *Clemenceau* életét, mert Franciaország azon a tragikus pillanaton túl is akar élni. Hogy a *Hervé* szegény, rajongó szíve is túl akarja-e élni azt a pillanatot, az oly kétes, mint a milyen bizonyos, hogy ma erre a kérdésre a legőszintébb nemmel feleln.

Szóllósi Zsigmond.

BOLGÁR TRÉN ÚTBAN A GÖRÖG HATÁR FELÉ. — Jelfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk fölvétele.

FESTÉSZETÜNK ÉS A HÁBORU.

Miként életünk minden egyéb vonatkozásában, akként művészetünk állapotára nézve is szintén önkéntelenül fölvetődik az a kérdés, hogy milyen hatással volt reá a háború s hogy miféle fejlődés fog ebből a hatásból kiülni. Mint a többi efféle fejtorés, ez a mérlegelés is inkább csak puhatolódzás számba mehet, hiszen annyira benneélünk még az eseményeknek egymástkergető áradatában, gondolkodásunk és vágyaink a legnagyobb megfeszültséggel annyira a legjobb eredményt kívánják minden téren és így a művészet terén is, hogy nagyon is észszerű a legnagyobb óvatossággal elemezni e kérdéseket, nehogy abba a hibába essünk, hogy kívánságainkat és óhajításainkat öltöztessük valósággal el nem ért és soha be nem következő eredmények áruhájába.

De egyes jelenségek annyira kézzel foghatóak és olyan sokszorosan megismétlődők, hogy a belőlük levont következtetések meg fogják állni helyüket a későbbi tapasztalatok sorában is. Ezek között a legszenbeötölőbb az, hogy az enter-arma silent musae közmondás ebben a háborúban nem vált valóra. Eddigi kiállításaink s legutóbb a képzőművészeti-társulat szép tárlata is arról tanuskodnak, hogy a művészeti életben egyáltalában nem állott be ellankadás. Nem állott be a művészek részéről, de nem következett be a közönség szempontjából sem. Festőink, kiknek fiatalabb nemzedékei meglehetősen számmal vannak a harezterén képviselve, új inspirációkat merítettek és talán még szorgalmasabbak voltak mint a háború előtt, közönségünk érdeklődése pedig nem hogy csökkent volna ebben a kis háború, hogy két esztendőben, hanem még élénkebb volt, mint annakelőtte. Tudvalevő dolog, hogy úgyszólván egész művészeti életünk Budapesten át bonyolódik le, és az a példátlanul nagy forgalom, mely e két év alatt úgyszólván az egész vidéki társadalmat átvette fővárosunkon, anyai látogatót biztosított kiállításainknak, a mennyit álmában sem remélt senki. És ez az érdeklődés nem merült ki a pusztá gyönyörködés formájában, hanem nagyarányú vásárlásokkal párosult. Csak köz-helyet idéznünk, ha arra utalunk, hogy a háború szülte meggazdagodások külső beáramozást keresve, az embeti élet egyéb fényűzése között

a művészeteknek és így a festészetnek is pártfogói közé szegődtek. Akármilyen sok groteszk és nevetető vonása van is ilyen jelenségeknek, kétségtelen az, hogy a művészek osztálya és ezzel a művészet is csak hasznukat látta. Egyáltalában nem teljesedett be a háború előtt az ellene prédikálóknak az a jóslása, hogy a háború a művészet gazdasági pusztulásával fog járnai, a mint hogy egyéb jóslásaik közül is alig némelyik vált be.

Formai szempontból már nehezebb a kérdéshez közeledni. Nehezebb, mivel a tulajdonképeni hatás épen, mert a művészetéről van szó, csak későbbben következhetik be, hiszen stílusváltozások sokkal lassabban szűrődnek le, mint a gazdasági összefüggések. Egyetmást azonban mégis megfigyelhetünk, a mi a háborúhozta viszonyokkal és témákkal függ össze. Elsősorban is a festői feldolgozásra alkalmas benyomásoknak szinte beláthatatlan megsokasodását. Az eddig ismertnél sokkal változatosabb természetű élettel kerültek szembe művészeink, a kik legtöbbszörre mégis csak kényes városi emberek és nem igen szokták meg a természetben való élés viszontagságos tapasztalatait. De a háborúban a maguk fáradtságával kellett megváltaniuk a hajnalhasadás szépségeit, az esők és zivatarok egyhanguságát vagy szenvedélyességét. Az a természet pedig, melyet ekként megismerni tanultak, gazdagabb volt mint eddigi festői irányzataik kiválasztott helyzetei. E sok, új természeti benyomás mellett aztán más oldalról ismét tömérdek új impresszióval gyarapodtak. A háborúmozgatta rengeteg sok ember, ló és a mindenféle háborús szerszám nagy mértékben reáirányította festőink figyelmét a figurális ábrázolásokra, melyeknek nem túlságosan nagy szerep jutott az elmúlt évtized tájképes irányú művészetében. Belesodródott művészeink az embeti életnek legnagyobb lelkesedéseibe és megtanulták ismerni rettentő pusztulások közepette a legnagyobb emberi gyötrelmeket is, tehát olyan érzelmi skálákon futhattak végig tekintetük, a melyeneket béke időben csakis színházban, a nagy sorstragédiákban láthatunk.

A benyomásoknak ilyenét megsokasodása, ha egyebet nem eredményezne is, egy dolgot feltétlenül magával hoz, a könnyen elhasználttá váló festői kifejezési módoknak azt a mindig

bekövetkező felrészülését, melyet az élettel való közvetlen érintkezés felidézni szokott. A művészi ábrázolásra kiválasztott témák tárgyi újszerűsége az eddig használt ábrázolási módokkal soha nem oldható meg teljesen és ebből aztán könnyen egy új fejlődésnek esirája keletkezhetik.

Ha csak az új benyomások sokaságára helyeznők a súlyt, melyről előbb beszéltünk, arra a téves következtetésre juthatnánk, hogy a háború a lejáróban álló impresszionizmusnak malmára hajtotta a vizet. És valóban, ha mind abból, a mi az elmúlóban lévő két esztendőben művészeink háborús termeléséből élénk került, csak az odavetett munka könnyed vázlatosságát látnók meg, erre a következtetésre kellene jutnunk. De épen legjajva művészeink bármily sietős háborús munkáiban is, ha csak nem voltak pillanatnyi feljegyzések, meg volt már az a stílzáló törekvés, hogy a legkisebb tárgyon át is magát a rettenetes háborút jelenítsék meg, legtöbbszörben megvolt már a konstruálásnak és komponálásnak az a vágya, mely a legutolsó egy pár év óta mindinkább áthatotta művészeink törekvéseit. Kétségtelen is, hogy a háború horizontját az impresszionizmus festési módjával nem lehet megfesteni. Eszközöiből teljesen hiányzik a lelki jelenségek ábrázolásának lehetősége és nincsen meg benne az a nagy-arányúság, az a lendület és monumentalitás, melyet efféle hatalmas tárgy feltétlenül megkíván.

Már most csak az a kérdés, hogy gondolkodásunk és életünk nyomtalanul el fogja-e nyelni a háború szikláját? Aligha lehetséges ez és ekkor, miként életünk egyéb tüneteiben, a háború művészetünkben is tovább fog élni. Nem arra gondolunk ezzel, hogy a mint az már ilyenkor mindenütt szokás, a hivatalos élet irányítói mindenféle képet fognak rendelni, a melyek hősie harezok jeleneteit örökítik meg, mert hiszen a múlt évszázad tapasztalatai megmutatták, hogy efféle képeknek nem sok közük van a művészet fejlődéséhez. Hanem igenis azt reméljük és itt már a vágyak terére lépünk át, hogy a háború hatalmas nagysága aprócska megfigyeléseket hajhászó és szétforgácsoló művészet helyett egy nagystílusú alakító és alkotó művészet kifejlődését fogja elősegíteni.

Kiss Rezső: Dr. Bárczy István polgármester arcsképe.

Kézdi Kovács László: Erdőrészet a budai római fürdőből.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

A Könyves Kálmán jogosítását.
Benczúr Gyula: Beglári Simon Jakab arcképe.

Szlányi Lajos: Hegyoldal.

Bruck Miksa: Néhai János főherceg orthi kastélyából.

Túry Gyula: Feszület.

Szenes Fülöp: Tavasz.

Knopp Imre: Hollandi leány.

Rottmann Mozart: «Meddig tart a háború?»

Balló Ede: Gyermek-arckép.

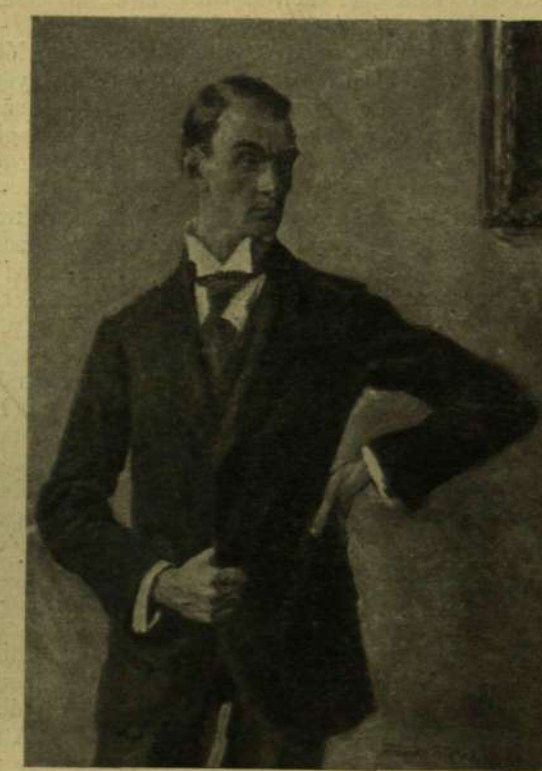
Kallós Árpád: Levél hazulról.

Glatz Oszkár: A eszmiadiánál.

Sándor Béla: Előrs; Hindenburg bakák rajt' ütnek a kozákokon.

Frank Frigyes: Bárá Schönau arcképe.

MACEDON TEHERHORDÓK. — Jely Gyula, a harcstörre kiküldött munkatársunk felvétele.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Irta WALTER BLOEM.

— Ez így is van — mondta Jean Kűsz. — Ne felejtse el, azóta egy évszázad múlt el — és milyen század! Beletartozik a nagy forradalom, az első és a második császárság, az első, a második és nemrég óta a harmadik köztársaság. És mi minden kisebb változás van a közben! Mindezeket a gyökeres átalakulásokat Elszász mint francia tartomány élte át.

— Nos, és mi? Hát Németország fejlődése talán megállott az alatt? A német szellem újjászületése klasszikai költészetünk által, a napoleoni elnyomtatás és a szabadság-háborúk, a reakciós korszak, negyvennyolc, a hatvanhatodik testvérháború és — most ez a csodás idő, a melynek kellős közepében vagyunk — oh, ha válságról és újjáalakulásról van szó, mi is a megújulás egy századának végén állunk...

— Csak hogy ezek a ti ügyeitek voltak és nem a mieink — mondta az elszázi. — A mi szülőföldünk nagy hazájának, Franciaországunk sorsában osztozott és ezáltal elválaszthatatlanul, visszavonhatatlanul össze van vele növe.

— Lehet, hogy igaza van, Monsieur Kűsz — felelt a katonatiszt. — Akkor annál rosszabb ránk nézve és önökre nézve — önöknek fájdalmak között újra kell tanulni, nekünk meg — nekünk türelmeseknek kell lennünk önök iránt... Boesásson meg, mademoiselle, már megint ennél a keserves témánál vagyunk... Hagyjuk abba... Önök sokat szenvedtek és nagyon haragusan néznek, ez nagyon is érthető... De talán vigasztalásukra lesz, ha azt mondom, hogy a szívünk vértett, egész ösztönt, forrón és fájdalmasan vértett, mikor önöknek — mikor esodálatraméltó Strassburgjuknak ezt a sok bajt kellett okozniuk...

— Kellett, monsieur? — vetette közbe Jean Kűsz. Boesásson meg, ha a szükségét a meghatározottában kétségbevonom. Bezárhattak volna, ostromolhattak volna, rohammal ki-

vehettek volna — jól van. A bombázás azonban... az szükségtelen kegyetlenség volt, hogy nagyon szeliden fejezzem ki magamat... olyan kegyetlenség, melynek következményeit még érezni fogják...

— Bácsikám, elfelejti, hogy ez a két úr aligha tehető felelőssé a bombázás miatt — vágott közbe Cécile élénken.

— Nem, mademoiselle, mi nem, igazán nem! — vetette közbe az alezredes. — Nem a mi hibánk — gyalogos katonák vagyunk. — Két kirohanás, ez volt minden... a tüzéség csinált mindent. Inkább mentünk volna ostromra, mi gyalogosok... a miénk lett volna a dicsőség...

Eggermann úr lekötözöen mondta: — Strassburg, mademoiselle, minden német előtt szentség. Mint a német építészet ereklyéje... mint a Trisztán és Izolda dalmokának szülővárosa... mint Goethe fiatalkorának egyik legfontosabb színhelye... Nem tud németül, mademoiselle, de Goethét csak ismeri?

— Van némi homályos fogalmam Németországra való fontosságáról, ez minden — mondta Cécile könnyedén elpirulva. — A műveiből nem ismerek egy szót sem. Az Institut des jeunes demoisellesben, a Jézus Szent Szíve apácáknál tanultam és a nancyi St. Charles kolostorban — képzelheti, hogy ott nem igen tudtak az ön Goethéjéről.

Eggermann úr ivott egy kortyot az ottrotti borból és rezignáltan mondta:

— Szó a mi szó, ez megadja a kegyelemdíjást illuzióimnak. — Egy fiatal, finom műveltségű strassburgi hölgy, a kinek Goethe csak egy név... Igazán úgy látszik, néhány évtizeddel elkéstünk...

— Örvendetes volna, ha ez a megismerés az önök népében és kormányaiknál mennél hamarabb elterjedne — mondta Jean Kűsz szárazon. — Meg volnának óva későbbi családostól. Nem, uraim, nincsenek német területen. A mi egykor, évszázadok előtt volt — az ma a visszahozhatatlan múltba tartozik.

— Visszahozhatatlan, monsieur Kűsz? — mondta a porosz élesen és világoskék szemében

acélos fény villant meg. — A ki él, az sokat megél.

Cécile erőszakkal fojtotta el a gyűlöletet, a vad kívánságot, hogy a hódtóknak, a legyőzőknek az arcába kiáltsa, a mit szíve mélyében érzett, hogy az, a mit itt gondolnak, akarnak, ki akarnak kényszeríteni, hogy az soha, soha sem lesz meg... De rá gondolt szelid, önmagában biztos apjára — ah, csak jöjjön már! — gondolt állására és felelősségére... Szabad-e itt, az ő saját asztalánál éles beszédekre és kitörésekre jutni?

— Beszéljenek el inkább valami szépet, valami érdekeseit! Háborús élményeikből! El akarjuk felejtetni, hogy a mi hazánk fiai, a mi testvéreink azok, a kik ellen harcoltak... Úgy fogjuk hallgatni történeteiket, mintha régi hős énekek volnának... Hol szerezte ezt a szép, komoly keresztet itt a mellén? És ezeket a marezialis forradásokat a homlokán, az arcán?

Eggermann úr felszabadultan nevetett. — Ezek a forradások, mademoiselle, nem a háborúban szerzett sebekből valók... A legmélyebb békéből származnak — bonni diákokoromból, végtelenül jókedvű és ártatlan párbajokból.

— Hát ön párbajozott? És természetesen egy szép asszonyért?

— Sajnos, azt kell mondanom, hogy nem, mademoiselle.

És a tiszt egyenruhás bíró megpróbálta megmagyarázni az elszázi nőnek a német diákokoromból, végtelenül jókedvű és ártatlan párbajokból.

Cécile elfintorította finom orrocskáját. — Tehát tulajdonképpen semmiért verekedtek? Ezért csúfította el az arcát? Boesássa meg, de ezt nem tudom megérteni.

Kissé sértődötten szakította félbe a porosz vidám, könnyed hiuságtól átmelegített elbeszélését.

— Úgy látszik, sehogyse tud szrezeném lenni önnel, mademoiselle. Hát nincs olyan ártatlan téma, a melyről két fiatal emberi lény, hát mondjuk, két különböző nemzetből valók, beszélgethessenek, a nélkül, hogy minduntalan ellentétekre, az érzés örvényére bukkanjanak?

— Az idő túlságosan komoly az ártatlan beszélgetésre — vélekedett Jean Kűsz, közvetítő szerepet vállalva. És a mi helyzetünk nagyon is feszült. Túlságosan sok nehéz dolog van önök közt és köztünk... és az unokahugomnak azt is javára kell, hogy írják, hogy menyasszonya egy francia katonatisztnek...

— Ah — persze hogy — magától értetődik — nem volt halvány sejtelmem sem...

A porosznak friss, a sötét barnaságon át is bortól és izgalomtól kipirult arcán mintha egy kis csalódás rajzódott volna le.

— Szabad részleteket tudunk?

Jean, az inas, épen akkor töltött pezsgőt a kristály kelyhekbe. De senki sem nyúlt hozzá. A házikisasszony ragyogó barna szemébe hirtelen néhány nehéz könny szökött fel. Jean bácsi néhány rövid szóval tájékoztatta a vendégeket. Eggermann megmagyarázta németül a főnökének a felvilágosítást.

— Kétségtelen — mondta az alezredes németül adjutánsának — ha az az úr még... nohát az az úr most biztosan Graudensben vagy Küstrinben csücsül... De hisz ezt hivatalos úton két nap alatt táviratilag meg lehet állapítani.

Eggermann ezt megint lefordította a házikisasszonynak. Cécile erre felfigyelt.

— Hogyan, uraim, lehetséges volna, hogy önök nekem... oh, de hogy ez... mennyire hálás volnék önöknek...

— Dehát miért nem, mademoiselle? Azt hiszem, ez nagyon egyszerű... és természetesen nagy örömről fog szolgálni... Úgy-e bár, alezredes úr?

Az idősebbik úr élénken helyeselt, hogy ezt egész könnyen meg lehet csinálni. Holnap korán reggel megteszik a kellő intézkedéseket a parancsnokságnál. Mademoiselle tehát lehet, hogy már a holnapi nap folyamán felvilágosítást kaphat a völegénye sorsáról — a mennyiben a német hatóságok abban a helyzetben vannak, hogy szolgáljanak vele.

— Istenem, uraim, ha ez lehetséges volna... Nem is sejtik, mennyire aggódtam a legutóbbi két hónap alatt... oh ez csodás volna...

Felugrott, körülfutotta az asztalt, hogy izgalmán kissé könnytisen. Eggermann boldogan

mosolygott rá, de volt valami halk melancholia a mosolyában.

— Látod, kicsikém? — Jean Kűsz a hűgőhöz lépett és a fülebe súgta:

— Itt van mindjárt a jutalmad a vendégszeretetedért.

A kis társaságon mintha a békeangyal szárnyai suhantak volna végig. A gyűlölet és idegenkedés örvényi fölött egy ragyogó iv emelkedett: az emberi jószág, minden igazi és legmélyebb átélés közösségének tudattalan érzése...

Egyszerre zökkenők nélkül, szünetek nélkül kezdett folyni a beszélgetés... Az idegenek az otthonukról kezdtek beszélni: az alezredesnek egy fia van Páris előtt és legalább nyolc napja aggodnik miatta, nem kapott róla hírt... Eggermann úr az őz anyjáról beszélt, a ki odahaza Berlinben a háztartását vezeti... megmutatta a képét... El voltak ragadtatva az öreg hölgy fehér hajától, matróna-főkötőjétől, kocizottak a vendégek távollevő kedveseinek egészségére...

Általános kérésre Cécile is felállt, hogy elhozza völegényének a képét. Mikor az ajtóhoz ért, észrevette, hogy az öccse, Louis, a ki a dessert óta beült egy sarokba, valamit firkál jegyzőkönyvekéje egy lapjára, majd ezt apró darabkára tépi és zsebredugja.

— Mi volt az? — suttogta Cécile.

— Néhány mesés rajzot csináltam erről a két svábról... a vastag Lieutenant-Colonel pompásan sikerült... és a másik is széke szakállal és a piros rovatkákkal arcában — de most, hogy mind a ketten olyan derék emberek, eltéptem a rajzokat.

— Jól van, fű, — nevetett Cécile. — De mégis kár, hogy én nem láthatom.

Kunczogva ki akart surranni, de ekkor lépett be papa és gondtól felszántott arezával csodálkozva, de nem elégedetlenül nézett a béküli hangulat kedélyes képére. A porosok egy rándulással felesapódtak szokott marionett-szerű feszes tartásukba, nagyon szertartásosan bemutatják magukat és köszönetet mondtak a szíves látásért.

A ház uralgolta az üresen maradt helyet, Jean utólagosan tálat neki, s a beszélgetés csakhamar megint folyamatba jött. Doktor Kűsz

elbeszélte, hogy Werder tábornok október kilencedikén nagy Te Deum-ot akar tartani a Münsterben. A helyreállítási munkálatok a kiégett fedélszéken már holnap reggel megkezdődnek.

Cécile bejött és akaratlanul is a két úr közül a fiatalabbnak nyújtotta oda Adrien arcképét. Eggermann úr óvatosan kezébe vette a csinos keretet. Hm, hát ez a szerencsés ellenség. Nagyon szép, gondolta a beszélgetés német. A hogy a lófarkas római sisak a büszke sasorr fölött emelkedik — a hogy a fehér vértés-köponyeg a csillogó vértén csügg — túlságosan színpadias... de persze az ilyesmi hatásos... igazán, ezrei a magunk fűjta egyszerű gyalogos katona nem mérközhetik...

Nem tetszik neki, gondolta Cécile. És saját-ságosképen — ez hízeltgett neki.

— Tessék, mademoiselle... köszönöm... szép férfi.

És aztán egész halkán és rejtett komolysággal a hangjában tette hozzá:

— Irigylem őt.

— A szépségeért? — kötekedett Cécile halkán.

A porosznak kék szeméből meleg hódoló pillantás villant reá... Cécile lesütötte szemhéját és az alezredesnek akarta nyújtani a képet... de ez épen a franciaságával küzdődött, valamint kérti akarta a háziúrtól.

— Pardon... uram... szabad volna... nem volna szíves... valami szívni valót adni nekünk...

— De a legnagyobb örömmel, uram, — kiáltott fel a professor, a ki a vendég gondterhes, zavarbajott arcának láttára sokkal bajosabb ügyre volt elkészülve. Szívtart! de hisz két perc múlva úgy is hoztak volna a kávéval. Jean épen érte ment.

— Louis, hozzál szívart!

Erre valami rettenetes dolog történt. Az elszáziak, a mint rágyújtottak szivarjukra, a boros poharaikat természetesen félretolták. A németek ellenben kényelmesen füstöltek hatalmas havannáikból — és vigan ittak tovább... az édes étel után!

Bor és nikotin... ugyanazon a nyelven — mindig felváltva...

Nohát — mégis csak barbárok.

MACEDON-BOLGÁR KATONÁK MONASZTIRBAN. — Jely Gyula, a harcstörre kiküldött munkatársunk felvétele.

IV.

Mikor Kusz professzor másnap reggel végre mégis tudott egy szabad fél-déllelőt csinálni magának, hogy belejött fogadhatta, a városzobárába előlépett folyosón egy csapat páciens között ült egy nagyranőtt parasztember, a kit az orvos, a mint meglátta, különös szíves-séggel üdvözölt és a többi pácienshez intézett néhány engedelmét kérő szóval azonnal be-tessékelt a fogadó szobájába.

— Bonjour, Hicel bácsi! Ugyan rég nem mutatta már magát a házukban, — mondta az orvos elszázi német tájnyelven.

— Az egyes tartású parasztember komoly, gondterhes arca elmosolyodott.

— Már meg kell bocsátania, tanár úr, — mondta ugyanolyan tájzólással. — Hiszen jöttem volna én szívesen, de a poroszk nem engedtek.

— Mit csinál a felesége? Egészséges?

A paraszt erre elkomolyodott.

— Epen e miatt jöttem, tanár úr.

Csakhamar kiderült, mi a baja a nagy parasztnak: a fia, a legidősebbik, Jean Baptiste, a ki apjának keresztnevével a szívét is bírta, tegnap óta eltűnt — hirtelen elment a háborúba. És Kati anyó ettől görcsöket kapott, borzasztó görcsöket, csak úgy tört a nyavalya egész éjjel. Nem volna-e a doktor úr olyan szíves, a mint lehet, kijönni hozzájuk és megnézni a beteget? Ki sem kell hozni a lovat az istálló-ból, a fogat kiut áll, akár csak szálljon be.

Csaknem inkább parancsnak hangzott ez, mint kérésnek. Hicel bátya büszke ember volt és szokva volt hozzá, hogy minden úgy tánczoljon, a hogy ő fityül. Mődjá meg volt hozzá, hogy a falusi officier de santé, az obernai falusi orvos helyett «professzort» hívjon a feleségéhez a városból.

— Ez nem megy ám olyan hamar, Hicel bátya, — mosolygott az orvos. — Látja, ülnek itt még mások is és aztán most én is kollegája vagyok magának, engem is mairenek hívnak most, bizony, az vagyok.

— Maga most maire? Strassburgi maire? — A paraszt ember megvakarta a fülét. — Doktor és maire? Nagy teher, tanár úr!

Az orvos mindazonáltal megígérte, hogy ha csak szerit ejtheti, délután kimegy Obernaiba. Egy kis falusi levegő csak jót fog tenni ebben a házban.

— És a fiatal uraságok nem jönnének ki? Van hely elég a char-à-bancs-ban.

— Hát csak menjen fel Hicel bátya mam-zell Cécilehez és kérdezze meg maga.

Hicel meg is tette ezt az egyenjogúság és paraszt-büszkeség ama biztonságos érzésével, a mely Elszászban a jómódú parasztot a jómódú polgárnak, ha nem is mint egy-osztálybelit, hanem mint egy-rangbelit, melléje helyezi. Mikor meglátta a kisasszony gyászruháját és tudakozódott az okáról, mélyen megrendült és sokáig szótlanul szorongatta a kis kezét hatalmas markában, úgy hogy Cécile már attól félt, össze-morzsolja a kezét.

— Bizony, kisasszonyka, mindenkinek meg-van a keresztje, a mit el kell viselni.

Beszéd közben Cécile is további részleteket tudott meg a katasztrófáról, a mely Hicelék házárt érte. Az egész idő alatt, a míg hallani lehetett Strassburg bombázásának dőrejét, éjjel látni lehetett a tüzet az északkeleti égen, a fiatal Jean Baptistet alig lehetett türtőztetni, minden áron el akart menni. Elmegy katonának míg nincs mindenek vége, ő nem akar porosz lenni, nem akar estösös sisakot hordani, inkább agyonlövési magát a francia keppiben...

— Megtiltottam neki olyan keményen, a hogy csak tudtam... a tisztelem is... hiába volt minden... az éjjel elszökött... és az asszony most otthon halála búsulja magát.

Nehéz idők, városra és falura egyforma nehezek...

A kirándulásnak azonban örült Cécile... Hónapok óta csak ennek a levett városnak a dögletes levegője... Kimenni pompás lesz és hozzá még ez a verőfényes őszi nap. Dehát a porosz urak azt ígérték, a nap folyamán hirt szereznek Adriéről. Eh, mit, hisz az lehetetlenség, nem mehet az olyan gyorsan... Nem, ez nem lehet... gyerekes dolog volna erre lesni egész nap. Éjjel előtt úgyis otthon lesznek.

(Folytatás következik.)

Vámos Lajos.

Molnár János.

Molnár repülőmester az egyik srápnétól eltalált repülőgépet két utasának megmentése közben maga is bajba került gépével, mire Vámos tengerészeti hadapród és Stenta sorhajóhadnagy a segítségére siettek és mind a négy veszélyben levő embert megmentették.

AZ ANCONAI BOMBAVÉTESNÉL SZEREPELT
MAGYAR PÍLÓTÁK.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Március 30. Az orosz harcztéren helyenkint előrsi harcok. A németek ellen az oroszok felhagytak támadásaikkal a Naroc-tól délre. Tüzérségünk itt, Jakobstadtól nyugatra és Vijsytől északra még élénk tevékenységet fejtett ki. Postavynál nyugalom állott be. A nyugati harcztéren Lihons vidékén egy kis német osztag a francia állásba történt rövid előretörés eredményeképpen egy századost és 57 embert foglyul ejtve tért vissza. A Maastól nyugatra a francziák erős tüzeléssel előkészített ismételt támadással vissza akarták foglalni Avocourtól északkeletre az erdei állásokat. A németek visszaverték őket. Az erdő délkéleti szögletében elkezdődött, éjjel is folytatott közelharcokra került a sor, míg végre az ellenség ma reggel itt is kénytelen volt meghátrálni.

A Maas két oldalán a tüzérségi harc nagy heves-séggel tovább folyik. Immelmann hadnagy Bapa-metól keletre légi harcban immár a tizenkettedik ellenséges repülőgépet tette harcképtelenné, egy angol kétédelűt, a melynek utasait elfogták. Az ellenség bombákat dobott Metzre; a bombák egy katonát megöltek, néhány katonát pedig meg-sebesítettek. Az orosz harcztéren a görzi szakaszon újra éjjel-nappal hevesen folyik a harc. A hidtől-nél mindkét oldalról nagy erők léptek harcba. Csapatunk itt 350 olaszt, köztük nyolc tisztelet fogtak el. A Doberod-fensík szakaszon a tüzérségi tűz rendkívül élénk. A Seltől keletre fekvő magaslatokon néhány árok birtokát ismét folyik a küzdelem. Egy tengeri repülőrajunk a Sdokka torkolatánál lévő olasz útegre bőségesen bombá-kat dobott. A Fella- és a Plöcken-szakaszon a Dolomit-harcvonalon és Rivánál tüzérségi harcok folynak. A délkeleti harcztéren huszonkilen-

zedikén délelőtt négy tengerészeti repülőgépünk Konjovics sorhajóhadnagy vezetése alatt Valonát bombozta és többször eltalálta az útegeket, a fedezékeket, egy repülőgépbangárt, egy rakárt és a f'ondres francia repülőgépanyahajót. Heves lövetésük ellenére valamennyi repülőgép sértetlenül tért vissza.

Március 31. Az orosz harcztéren az oroszok tegnap is arra szorítottak, hogy az eddig megtámadott harcvezetők erősen lőttek a németek állásait. A nyugati harcztéren az arcvonal több szakaszán derült időjárás mellett mindkét részről észrevehetően megjelent a tüzérségi tevékenység. A Maastól nyugatra Malancourt helységet és a mindkét oldalról csatlakozó francziák védőmű-veket rohammal elfoglalták. Hat tisztelet és 322 főnyi legénységet sebesítetlenül elfogtak. A keleti parton a helyzet változatlan. Douaumont erdőtől délre a francia árkoknál rövid közelhar-cok fejlődtek. Az angolok légi harcokban Arras és Bapaume környékén három kétédelűt vesztet-tek. Utasaik közül kettő meghalt. Immelmann hadnagy ezuttal immár a tizenharmadik ellensé-ges repülőgépet lőtte le. Az orosz harcztéren, vala-mint a délkeletin nincs fontosabb esemény.

Április 1. Az orosz harcztéren Olykánál osztrák-magyar osztagok elfoglalták az ellenség egy elő-re-tolt hadállását, betemették az oroszok fedezékét, szétrombolták az akadályokat és azután foálá-sukba tértek vissza. Siemikovcztól délkeletre az ellenségnek azt a kísérletét, hogy harcvezetők ezer lépésnyi szélességben rohamtámaszra tolja előre, tüzérségi tűzünk és egy ellentámadásunk meg-husította. A németek harcvezetők nem volt jelentékenyebb esemény, tehát úgy látszik, mintha egyelőre ellankadt volna az oroszok támadása, melyet több mint 500,000 emberrel és a keleti harcztér viszonyaihoz képest csodálatraméltó meny-nyisegű löszér felhasználásával Hindenburg tábor-nagy hadsereget kiterjedt szakaszai ellen a március 1-e és 28-ika között időben intéztek, de eredményt nem értek el. Veszteségeiket a néme-tek 140,000 emberre becsülik. A nyugati harc-téren St. Eloi mellett a németek angol kézigránát-támadásokat visszautasítottak. A la basséei esat-orna és Neuville között élénk aknaharcok voltak. Royetól északnyugatra a francia tüzérség igen eleven tevékenységet fejtett ki. A németek az el-lenséges állásokat az Aisne-arcvonalon hatáso-s tűz alá fogták. Az Argonneokban és a Maas vi-dékén heves tüzérségi harcok voltak. Harci repülő- gépek négy repülőgépet lőttek le; egyet-egyet Laon és Mogeville mellett (a Woerben) vona-laikon belül, egyet-egyet pedig Ville au Bois mellett és Haucourtól délre, közvetlenül az ellen-séges arcvonal mögött. A Rosnay (Reimstől nyugatra) melletti francia repülőteret kiadósan bombázták. Az orosz harcztéren tegnap a harc-vonal egyes helyein a harci tevékenység mind-két részről megújult. A tolméini hidtől, a Fella-szakaszon és a Dolomit-szakaszon több-kevesbé élénk tüzérségi tűz folyt. A nagy és kis Pal közti harcvezetők ellen és a Schluderbachnál meg-kísérelt olasz támadásokat visszautasítottuk.

Április 2. Az orosz harcztéren nincs különösebb esemény. A nyugati harcztéren Fay mellett (a Sommetől délre) egy rövid tüzérségi előkészítés után intézett ellenséges támadás tüzelésünk foly-tán nem tudott kifejlődni. A francziák Betheni-ville (Reimstől keletre) lövetése által saját hon-fitarsaik között jelentékeny veszteségeket okoztak. Három asszonyt és egy gyermeket megöltek, öt férfit, négy asszonyt és egy gyermeket súlyosan megsebesítettek. A március 30-án elfoglalt állá-sokkal kapcsolatban a francziák árkait Haucourt-tól északkeletre a németek mintegy ezer méter kiterjedésben megtisztították az ellenségtől. A Maas keleti partján német csapatok március 31-én gon-dos előkészítés után Vaux falutól északnyugatra és nyugatra birtokukba vették az ellenség védő és oldalzó műveit. Miután a francziák tüzele-e ezen a szakaszon ma reggel felé a legnagyobb he-veességre fokozódott, bekövetkezett a vart ellen-támadás, a mely a németek gépfegyvertüzeiben és tüzérségük zárótüzeiben teljesen összeomlott. Az ellenség súlyos veres véstéséig elment a március 31-én történt német támadás alkalmával sebesít-etlen foglyokban 11 tisztelet és 720 főnyi legény-éget volt kénytelen német kézen hagyni és öt géppuskát is elvesztett. A repülőknél mindkét részen élénk tevékenység számos a németekre nézve szerencsés légi harcra vezetett. A harc-vonalakon túl leszedett négy ellenséges repülőgép-n kívül Hollebeknél (Wervicourtól északnyu-gatra) lelőttek egy angol kétédelűt és utasait el-fogták. Berthold főhadnagy ezuttal a negyedik ellenséges repülőgépet tette harcképtelenné. Ezen-felül védőgyűik letalálata következtében Lens-től délnyugatra egy ellenséges repülőgép évré lezuhant. A csapatok által erősen megszállott Dombasle-en-Argennes helységre (Verduntól nyu-gatra) és a fontainei repülőterre (Bellfortól ke-leire) bőségesen hajították bombákat. Egy német

tengerészeti léghajóraj a március 31-ről április 1-re virradó éjszaka Londont és az angol délkeleti tengerpart több pontját megtámadta. A londoni City a London- és a Tower-hid között, a londoni dokkokat, London északnyugati részét és annak csapatlábort, valamint Enheld iparteleit és a Londontól északra fekvő Waltham Alby melletti robbanóanyaggyárakat bőségesen bombázták. Ezen-kivül Stowmarket mellett Harwichtól északra egy úteget sikeresen megtámadtak, azután Lowestoft-ra nagyszámú robbantó- és gyújtóbombát dobtak, Cambridge mellett egy úteget elhallgattattak és ott kiterjedt gyári telepeket megtámadtak, végül bombázták a Humber melletti kikötőtelepeket és erődítéseket; itt három úteget hallgattattak el. A támadások mindenütt igen jól sikerültek, a mint ezt léghajóikról számos tüzvésznek és össze-omlásnak kétségtelenül megfigyelése utján megállá-pították. Valamennyi léghajó a rendkívül heves lövetés ellenére az L. 15. kivételével visszatért. Az L. 15-t — saját jelentése szerint — eltalálták és ezért kénytelen volt a Themze torkolata előtt a vizre leszállni. A német haderők kutatása eddig nem járt eredményre. Az orosz harcztéren mind-össze az történt, hogy olasz repülő- gépek Adelsbergre bombákat dobtak, melyek két férfit megöltek és többeket megsebesítettek.

Április 3. Az oroszok tüzérségi tevékenysége csak-nem egész északkeleti arcvonalunkon fokozódott. A nyugati harcztéren a Maastól balra az ellensé-ges valamennyi állása a Forges-pataktól északra Haucourt és Béthincourt között kezünkön van. Douaumont erdőtől délnyugatra és délre német csapatok francia árkokért és támaszpontokért har-czolnak. Német tengerészeti léghajóraj az április 2-áról 3-ára virradó éjjel újra támadta meg az angol keleti partvidéket, ezuttal annak északi rész-ét. Edinburghot és Leithot a Firth of Forth melletti dokktelepekkel, Newcastle-t és a fontos hajó-gyárakat, valamint a Tyne folyó melletti kohókat és gyárakat, számos robbantó- és gyújtó lövedékek-kel igen hatósosan bombázták. Hatalmas tüzeket és heves robbanásokat figyeltek meg, a melyeket nagyterjedelmű összeomlások követtek. Newcastle mellett egy úteget elhallgattattak. Heves ágyúzás ellenére valamennyi léghajó sértetlenül visszatért és leszállt. Az orosz s a délkeleti harcztéren a helyzet változatlan.

Április 4. Az orosz harcztéren nincs újság. A nyugati harcztéren St. Eloi-tól délre az angolok erős tüzérségi előkészítés után birtokukba vették a tőlük március 28-án elfoglalt robbantási tölésért. Douaumont erdő környékén német csapatok április

2-án az erdőtől délnyugatra és délre, valamint a Caillette erdőben erős francia védőműveket el-keseredett harcban elfoglalták és az elfoglalt áll-sókban az ellenségnek a legutóbbi éjszakáig folytatott ellentámadásait visszaverték. A francziák különösen jelentékeny erők harcbevetésével és rendkívül súlyos áldozatokkal újból és újból ered-ménytelenül intéztek rohamot a Caillette erdőben elvesztett védőművek ellen. Az április 2-iki német támadás alkalmával sebesítetlen foglyokban 19 tisztelet és 745 főnyi legénységet, továbbá 8 gép-fegyvert szállítottak be. Német tengerészeti lég-hajóraj április 3-áról 4-re virradó reggel megtámad-ták a délkeleti angol partot, Great Yarmouthnál bombákat dobtak le, s sértetlenül visszatértek. Az orosz harcztéren a tüzérségi tevékenység élén-kebb volt különösen a doberói szakaszon, Mal-borgethnél, a Col di Lanán és a Judikariákban. Az Adamello-szakaszon csapatunk a Lubbia Alta és a Monte Fumo közt megszállták a határszéli hegygerincet. Az olasz repülőknél Laibachban, Adelsbergben és Triestben tett látogatását április 3-án délután tíz tengeri repülőknél álló raj An-conában vizsgálta; itt a vasuti állomást, to-vábbá a vízgyárat, a hajógyárakat és a város kaszárnyangyédét pusztító hatással bombázták és több helyen tüzet okoztak. Két ellenséges védő-repülőgépet ellentámadásait gépfegyverrel könnyü-szerrel visszautasították. Három védőúteg heves tüzele-e két sbranel-telitalálattal arra kényszerít-te egyik repülőknél, hogy a kikötő előtt leszáll-jon. Egy második repülőgépünk, a melyet Molnár repülőmester vezetett, közvetlen melléje szállt le, a két benneült felvette és az általtál készülékek elpusztítását teljesen befejezte, azonban sérülése miatt a nagy hullámverésben nem tudott újra felrepülni. Egy ellenséges torpedónaszád és két jármű kifutott a kikötőből, hogy a megsérült repülőgépeket hatalmukba kerítsék, azonban egy-néhány repülőgépünk gépfegyverrel és bombákkal visszatérre kényszerítette őket. Azután két re-pülőgépünknek, a melyet Vámos tengerészeti had-apród és Stenta sorhajóhadnagy vezettek, sikerült mind a négy bennlőtől fölvenni és a megrongáló-dott repülőgépet elérni. Ez a mentési művelet két olasz tengeri repülőgépnek a gépfegyvertüze és bombavetési között ment végbe, a mely re-pülőgépek csak száz méterre fölöttük keringtek. Ezek szerint két repülőgépünk veszendőbe ment, valamennyi többi gépünk azonban és valamennyi repülőknél épségben tért vissza.

Április 5. Az összes harcterek közül csakja nyugatról van jelentés. Az Argonneokban és a Maas

vidékén a tüzérségi harcok lankadtan hevesességgel tovább folynak. A helyzet nem változott. A Maas baloldalon megakadályoztuk a francziákat abban, hogy újból megszállják a Haucourtól északkeletre levő malmot. A Douaumont-erő környékén az erdő-től délnyugatra eső vonalaink és a Caillette-erő dé-északi részében levő állásaink előtt az ellenség ismét-elt ellentámadásai tegnap is véresen összeomlottak. A lotaringiai és elszázi harcvezetők csapataink több járőri vállalkozása sikerrel járt. A nyugati harcztéren márciusban lefolyt légi harcok erod-ménye a következő: Német veszteség: Légi harc-ban 7 légi jármű veszett el, a földről lelőttek háromat, eltűnt 4; összes veszteség: 14 légi jármű. Francia és angol veszteség: Légi harcban elve-szett 38 légi jármű, a földről lelőttek négyet, önkéntelenül leszállt vonalainkon belül 2, összes veszteség 44 légi jármű. Ezek közül birtokunkba jutott 25, a többi 19-nek lezuhanását pedig két-ségtelenül megfigyeltük.

A JÓ PAJTÁS. Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja április 9-iki számába Feleki Sándor és Csokán Pál irtak verset, Benedek Elek meg, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dömötört kalandjait az orosz harcztéren, Lakatos László Por-tugáliáról szól, Faragó Géza kedves képet rajzolt, Kozma Imre népmondát mond el. Vidám móka, B. Indás Etelka folytatja regényét, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyed évre 2 korona 60 fillér, fél-évre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatvány-számot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: DEME ISTVÁN 25 éves tüzér-tőhadnagy, az ezüst és bronz Signum Laudis tu-lajdonosa, Kolozsván, Keletgalicziában. — PIKÓ JÁNOS nagyváradi városi mérnök, vartűzészhadnagy, 81 éves korában, az orosz harcztéren. — MEZEY PÁL honvédzászlós, Keletgalicziában. — Ifjabb An-dor László, a 28-ik honvéd gyalogezred had-apródjelöltje, a galicziai harcztéren, 20 éves korá-ban. — ROTHAUSER ISTVÁN orvosnövendék, a 32. gyalogezred önkéntes káplárja, a lembergi járvány-kórházban buzgó és odaadó szolgálatában szerzet betegségen.

Elhunytak még a közelebbi napokban: DONÁTH JÓSEF, nyitraivánkai földbirtokos és virillista, 79

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
természetes
égyenes
SAVANYÚVIZ.

ÚJ KÖNYV!
Magyar katonatisztek hőstetteit örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tiszteink hőstettei a világháborúban

WOINOVICH EMIL
cs. és kir. szolgáskövő tábornok
vezetése alatt szerkesztette
VELTZE ALAJOS
cs. és kir. alezredes, a cs. és kir.
hadjelölti osztályfőnöke.

Közreműködtek:
REICH ÁRPÁD
m. kir. honvédtiszt-alezredes
BENEDEK ELEK és
BENEDEK MARCELL

Képmellékletekkel

Ára köteve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Alapítva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa**
ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás.
A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN.
Gyász esetben ruhafestés feketére és egyen-ruhák tisztítása soronkívül.

Magyar Könyvtár

Magyar Könyvtár

Az 1870—71-diki

NÉMET-FRANCZIA HÁBORÚ

teljes leírása

Dr. MIKES LAJOS-tól.

Ára 60 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedés (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésnél.

Olvassa a hirdetéseket

LOHR Mária
A főváros első és legrégibb calketisztító, vegytisztító és keletelt gyári intézete.
(KRONFUSZ) Gyár és Főzlet: VIII., Baross-u. 85.
Fűzők: II. Fő-u. 27. IV. Eski-ut. 27. Kozmák-ut. 14. V. Harmad-ut. 4. VI. Teréz-ut. 39. Andrásy-ut. 18. VIII. József-ut. 2.

szám jelent meg eddig a **Magyar Könyvtár-ból.**

Márciusi sorozat:

Ludwig Ganghofer

A zarándokút

Fordította Benedek Marcell

810—811. sz. Ára 60 fillér.

Kenedi Géza

Naiv emlékiratok

809. sz. Ára 30 fillér.

A világháború naplója
VIII. füzet:
Az 1915 június—júliusi események
785—786. sz. Ára 60 fillér.

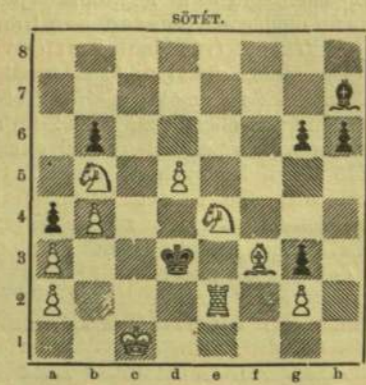
Kaphatók minden könyvkereskedésben.

éves korában. — Dr. SIMON Lajos nyug. kórházi orvos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, ref. egyháztanácsos, a Deési Hitelbank igazgatósági tagja, 84 éves korában, Deesen. — Felsőörszói és kohanózi idős OTLYK József, nyug. államvasuti ellenőr 75 éves korában, Budapest. — Sipeki BALÁZS FERENCZ nyug. főszoftgábi, 72 éves korában, Balassagyarmaton. — Biró ANDRÁS nádardaróc-bogártelki lelkész Kolozsvárott, 71 éves korában. — BULKÓ FERENCZ magánzó, 69 éves korában, Győrött. — MONI GYULA közjegyző, 66 éves korában, Szilágysomlyón. — MODROVICH ERNŐ nyug. pénzügyi számtanácsos, 61 éves korában, Magyaróváron. — LANGER Géza fővárosi segédhivatali igazgató, az újonczási alosztály vezetője 65 éves korában, Budapest. — SZÉKELY IMRE, a Sátoraljaujhelyi Takarékpénztár pénztárosa, 67 éves korában, Sátoraljaujhelyen. — Degenhardi HALLENSTEINER RUDOLF István László magánzó, 38 éves korában, Székesfehérvárott. — KOZMA ALFRÉD, 34 éves korában, Budapest. — BÁRDOS ADALBERT, a honvédelmi minisztérium segédhivatali igazgatója, 56 éves korában. — BENKÓ ISTVÁN szeszgyáros és birtokos, 50 éves korában, Kézdivásárhelyen.

MÁRKUS JÓZSEFNÉ, szül. Horváth Anna 98 éves korában, Budapest. — ÖZV. SVÁB SÁNDORNÉ, szül. Hellsinger Lujza, 89 éves korában, Budapest. — ÖZV. SZTÁRAY VIKTORNÉ grófné, született szendrői Török Mária grófnő 81 éves korában, Szobránczon. — ALTHANN OTILIA grófnő, a Vörös Kereszt Egyesület elnöke, az Erzsébet-rend tulajdonosa, a jótékonyágáról ismert urinő, 70 éves korában, Eszéken. — ÖZV. FÜSTÉR IMRÉNÉ, szül. Kalkó Erzsébet 70 éves korában, Székesfehérvárott. — Szőlősi, szilasi és laki PÁZMÁNY Mária alapítványi hölgy, 68 éves korában, Komáromban. — RUSZINKÓ ANTALNÉ, szül. Kék Gizella 63 éves korában, Szécsényben. — HUDÁK KÁROLYNÉ, szül. Águthi Körtvélyessy Etelka, 48 éves korában, Nyiregyházán. — Tarozali ZOMBORY BÉLANÉ, szül. Kóváry Sarolta fővárosi tanitónő 41 éves korában. — Oszádi HERCEG KATALIN, Hazón. — HORVÁTH MÁRTA, Horváth Miklós püspöki uradalmi jószágkormányzó és feleségének, szül. Marcsó Herminnek 17 éves leánya, Pécsen. — TESSÉNYI JÓZSEFNÉ született Scherk Jolán, 47 éves korában, Fajszon. — LÉVAY LULU, a VI. kerületi állami felsőbb leányiskola II. osztályának növekedő tizenkét éves korában, Budapest. — ELEKES IRMUSKA, 18 éves korában, Egerben.

SAKKJÁTÉK.

2990. számú feladvány, Baumgarten E.-től.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

2995. számú feladvány megfejtése Spáncz Andortól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a. Sötét.
1. Bd8-d5	16-f5	1. —	Ke6-d5
2. Vh8-e5	Hc4-e5	2. Vh8-f6	stb.
3. Bd5-d6	† matt.		

Helyesen fejtették meg: A «Budapesti Sakk-kör» (Budapest). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr). — Bácsi Péter (Budapest).

EGYVELEG.

* Az óriáskigyó az állatkerben. Az óriáskigyó, (boa constrictor) a torró égővek félelmes hüllője csak vegetál a mérsékelt klíma alatt: még a legmelegebb nyári időben sem mozog, hanem gunyonyaszt, mint a rétes a tepsiében. Mindazáltal nagyon veszedelmes állat, pedig nincs vele dolog más, mint az etetés alkalmával. Ilyenkor a kettőzbe zárt állatot 5-6 ember hirtelen megrögzöngözteti: az egyik pokrócot dob rá, a másik megrögzöngözteti a nyakát, a többi pedig a testét. A kigyó harapni akar és kitárja rettentő száját, de ebben a pillanatban hosszu tölcéért dugnak a torkába. A tölcésén át húskivonatot, tejet és tojást kap a kigyó.

Ha élő állatot (például bárányt, nyulat, kecskét) adnának neki, a melyekkel hazájában szokott táplálkozni, akkor hamar elpusztulna, miután úgy szólván semmi mozgást nem végez.

Egy virágzó szép leány, egy egészségtől duzzadó fiúnak, mely bájosan tekint olykor ránk, azonban mennyi sajnálkozással telt családát érünk, ha a nevető nyitott szájában, a rossz és betegségük folytán elidomított fogak egész sorát megpillantjuk. Ma már bebizonyított tény, hogy nehéz gyomorbetegségek eredetüket rosszul ápolt fogakban találják, egészen eltekintve attól, hogy sok infektív betegség, egy nem elég gondosan desinfiált szájfűreges keresztül hatol testünkbe. Hogy ezen sajnálatos állapotnak sikerrel előbe vágjunk, nagyon ajánlható egy állandóan frissen maradó, feloszlanak nem alvett fertőtlenítő ható fogpasta. Egy oly fogtisztító krémet, mint a tubusokban lévő Sarg-féle Kalodont, nem tudjuk elég melegen ajánlani, mintán az összes említett jó tulajdonságokat magában egyesíti. A Kalodont frissen, fehérén és egészségesen tartja a fogakat.

Szerkesztői üzenetek.

Az utolsó esők. A novella nem elég érdekes, a mi mondanivalója van, az ép oly konvencionális, mint a stílusa.

Ti ezüst báránytelhők. Elég csinos kis vers, Molnár Ferencz darabjának hatása alatt készült, nekünk azonban nem elég jelentékeny.

Tavaszi dal. Célzásai nem egészen érthetőek és félremagyarázhatók, az egész különben is erőtlén. Merengés. Jó érzésből fakadt, de fogycatós költői erőből, a mely nem jut, túl ismert s többé-kevésbé elnyitott motívumok ismétlésén.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 10-ik számában megjelent képtalány megfejtése: A halál nyugalom.

Feloldó szerkesztő: Holtsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármege-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Deli éttermeiben
Duna-Corsó
estebéd személyenként 5 K
A Bar délután 5-től 11-ig nyitva.

LISZKA VIZ Kapható: Török József gyógyszerár, Budapest, VI., Király-utca 12. sz. és Csillaggyógyászter, Nagyvárad.
Ara 2 korona.

HÁBORÚS STRÓFÁK
Irtta RADÓ ANTAL
E versek háborús költészetünk legértékesebb termékei közül valók.
(Magyar Könyvtár 803. szám.)
Ara 30 fillér
Kapható minden könyvkereskedésben.

Női Felső Kereskedelmi Iskola POZSONYBAN.
Érettségi vizsgálat. Állásközvetítés. Internátus. Érettségi kívánatra küld az igazgatóság.

Csizfűrdő. Megnyitlik május 1-én. Vészesegény gyermekeknek, serdülőknek, idegbetegeknek, érelmeszesedésnél ajánlható. Nagy gyógyhatású jód, bróm fürdők. Hűdögvizkurák Szanatórium. Tiszti gyógyház. Előnyös ellátás vonatoktól és magánútszaktól. Orvosok: Dr. Kallós, Pászár. Prospektus, vízismertetőkérdőnk. — Fürdőigazgatóságtól.

Milyen lesz Európa térképe
a központi hatalmak végleges győzelme után és milyennek szeretné azt az entente látni?
E térképeket tartalmazza a Magyar Földrajzi Intézet r.-i. kiadásában megjelent
1916. ÉVI ZSEBATLASZ
melyben ezenkívül 25, a háborúval kapcsolatos, mindenkit érdeklő földrajzi, közgazdasági, politikai és statisztikai vonatkozású közlemény, naptár, 11 szöveg közé nyomott és 4 nagy, hat színben nyomott térkép is van. Ezek:
1. Olaszok által követelt területek térképe.
2. Egész Olaszország térképe.
3. Galícia térképe.
4. Bulgária, Szaloniki és környéke térképe.
Ara 3 korona.
Megrendelhető: A Franklin-Társulat MÉHNER VILMOS-féle könyvkiadóhivatalából, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Megjelent az
1915. évi törvénycikkeket
tartalmazó
CORPUS JURIS HUNGARICI
Kiegészítő kötete úgy a milleniumi nagy Corpus Juris (Magyar Törvénytar), mint a Hatályos Magyar Törvények gyűjteményeinek.
Ara főzve 7 K, fekete v. barna félbőr-kötésben 10 K.
A Franklin-Társulat kiadása.
Kapható minden könyvkereskedésben.

Két kiváló író legújabb munkája!
Bűbájosok
Novellák
Irtta Kosztolányi Dezső
Ara 3 K 50 f
Tavaszi játék
Regény
Irtta Lakatos László
Ara 3 K 50 f
Kaphatók minden könyvkereskedésben
A Franklin-Társulat kiadása

MEGJELENT
Budapesti
Czím- és Lakásjegyzék
XXVII. ÉVFOLYAM. 1916. XXVII. ÉVFOLYAM.
Ara vászonkötésben 32 korona.
Kiadja a Franklin-Társulat.
Kapható minden könyvkereskedésben.

TARTALMA
OLASZORSZÁG.
Egységes Olaszország. Olaszország és Ausztria-Magyarország. Italia Irredenta. Trentino. Olasz felfedezések Fiumeről. Olasz-Magyar vonatkozások. Földközi- és Adriai-tenger. Imperializmus. A római kérdés. Germanophobia. Német tőke és munka Olaszországban. Gazdasági háború Olaszországgal. Az olasz népjellem Olaszországi szép Helénal. A Hármasszövetség. A Hármasszövetség Fiké volt! Olaszország háborúba megy. A szakítás. A hadüzenet olasz indokolása. Olaszországot «barbár» vilták a világháborúban.
Ruttkai Ruttkay Vilmos új könyve:
A VILÁGHÁBORÚ
Olaszország, a Balkán és Ausztria-Magyarország
A szerző ebben a könyvben komoly tanulmányok alapján a monarchiának Olaszországhoz és a Balkán államaihoz való viszonyát fejtegeti, végül pedig rámutat arra a fontos szerepre, mely a monarchiára vár. Rendkívül sok tanulságot meríthetünk e könyvből, mely a magyar háborús irodalom egyik legértékesebb terméke.
A Franklin-Társulat kiadása. Ara 6 korona
Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fial) r.-l-nál Budapest, VI. ker. Andrásy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.
TARTALMA
A BALKÁN.
Az olasz hadüzenet hatása a Balkánon. Olaszország és a Balkán-politika átvizsgálása. Oroszország térválsái Romániában. Szerbiai problémák. A bolgár-szerb ellentét és a makedon kérdés. Bulgária és Oroszország. Az albánok és az Adriai-probléma. Görögország szerepe a világháborúban. A Török-Birodalom múltja és jövője. A Balkánpolitika a világháborúban. KÖZÉP-EURÓPA ÉS A KELET SZÖVETSÉGE. Háború és béke között. Balkán-tanulmányok. Közép-Európa és a Kelet Szövetsége 1916...

AKIK SZERETIK GYERMEKEIKET, FIZESSENEK ELŐ SEBŐK ZSIGMOND és BENEDEK ELEK
JÓ PAJTÁS
képes gyermeklapjára.
A JÓ PAJTÁS érdekes, mert elbeszéléseit, regényeit, meséit, verseit a legjobb magyar írók írják a gyermekek számára.
A JÓ PAJTÁS tartalma gazdag, mert minden számában megvan minden, amit a gyermek olvasni szeret.
A JÓ PAJTÁS szép, mert képeit jeles magyar művészek rajzolják.
A JÓ PAJTÁS minden héten megjelenik, mindig új, egyre kedvezőbb tartalommal.
A JÓ PAJTÁS minden karácsonyra gazdag tartalmú és díszes kiállítású almanachal lepi meg olvasóit.
A JÓ PAJTÁS rejtvényeinek megfejtői értékes könyvjutalmakat nyerhetnek a soroláson.
A JÓ PAJTÁS olcsó, mert előfizetési ára negyedévre csak 2 korona 50 fillér.
Előfizetéseket elfogad minden könyvkereskedés. Mutatványszámat ingyen küld mindenki, aki kér: A JÓ PAJTÁS kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

A legjobb és legpontosabb magyar nyelvű HÁBORÚS TÉRKÉPEK
1. **Európa** háborús kizitérképe a szövetséges, ellenséges és semleges államok külön színezésével, 42x50 cm nagyságban, 6 színben nyomva K — 40
2. **Oroszország** háborús kizitérképe 4 színben nyomva, 42x50 cm nagys. € — 30
3. **Galicia** háborús térképe több színben nyomva € — 60
4. **Nyugat-Oroszország** háborús kizitérképe 6 színben nyomva, 42x50 cm nagyságban az összes helynevekkel € — 80
5. **Olasz** háborús kizitérképe, színes € 1—
6. **Bolgár** hadszíntér és a Dardanellák térképe, színes € 1—
7. **Közép-Európa** térképe zsebalakban, színes € 1'50
8. **Európa** háborús falitérképe, 92x120 cm nagyságban, 5 színben nyomva € 2.—
9. **Balkán félsziget** nagy falitérképe, 100x160 cm nagyságban nyomva, hegy-vízrajzi és politikai kiadás € 3—
10. **A világ** háborús térképe, 200x96 cm nagyságban, 5 színben nyomva € 5—
E térképeket szállítja a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel, ha a rendelés a 4 koronát meghaladja
a Franklin-Társulat MÉHNER VILMOS-féle könyvkiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer
étvágytalanság, ren-
detlen emésztés és
gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv
a **gyomortelheléstől.**
Egy üveg ára **3 kor. 20 fill.**

Kapható:
minden gyógyszerárban
valamint
Rozsnyay Mátyas
Arad, Szabadság-tér 8.

A Jogtudományi Közlöny
szerkesztője által kiadott

DÖNTVÉNYTÁRAK

új kötetek:

Büntetőjogi Döntvénytár

Szerkeszti Lengyel Aurél dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Hiteljogi Döntvénytár

Szerkeszti Gallia Béla dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Közigazgatási Döntvénytár

Szerkeszti Marschalkó János dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Magánjogi Döntvénytár

Szerkeszti Szladits Károly dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Perjogi Döntvénytár

Szerkeszti Kovács Marcel dr.

I. kötet. Ára 6 kor.

A Franklin-Társulat kiadása.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

AZ AÉRO

A repüléssel, léghajózással és a mótorsportok minden ágával foglalkozó egyedüli magyar folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkeket tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjúság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld
Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

MOLNÁR FERENC

legújabb darabja

A FEMÉR FELMŐ

Mirákulum öt változásban

*A Nemzeti Színház nagyszerű
ujdonsága*

Ára 1 Kor. 50 fill.

Kapható minden könyvkereskedésben.

MARDOCHEUS

Irtta

Berczellné Gajary Böske.

Ára 1 korona 50 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

**Vadászsportot űző
hadbavonultak**

hozzátartozói rendeljék meg részükre a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZLAPOT

(állandó havi melléklete)

„A vadászab”

czimű kynológiai szaklap), melyet utánuk küldünk a harcztérre, kórházba, üdülőtelepre. — Nagy örömet és szellemi szórakozást nyújtanak vele vadászhozzátartozóinknak odakünn a fronton.

A „Nimród” megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án. Előfizetési ára („A vadászab” cz. melléklettel együtt) egyévre 12 K, félévre 6 K, negyedévre 3 K

Mutatványszámokat szívesen küld a „Nimród” szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

16. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, ÁPRILIS 16.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 90 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

KÉSZÜL A MENÁZSI.

Kollarits bonvédhuszár főhadnagy felvétele.